

บทที่ 1 บทนำ

1.1 หลักการและเหตุผล

ภารกิจหลักที่จำเป็นของสถานศึกษา คือการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ให้สามารถพัฒนาผู้เรียนทุกด้านให้เป็นไปตามวัยและศักยภาพ บุคลากรที่สำคัญที่จะปฏิบัติภารกิจนี้ให้บรรลุผลคือ ครูผู้สอน ซึ่งครูแต่ละคนก็มีความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์ในการจัดการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน ผู้บริหารต้องรวมพลังครูให้สามารถดำเนินการกิจให้ประสบผลสำเร็จตามความต้องการของสถานศึกษา ในขณะเดียวกันจำเป็นจะต้องเพิ่มพูนความรู้และประสบการณ์ในการทำงานให้กับครูทุกคนในโรงเรียน เพื่อเสริมสร้างขวัญและกำลังใจ ให้ครูสามารถปรับปรุงพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องให้ดียิ่งขึ้นอยู่เสมอ ตรงกับความต้องการของเด็ก ด้วยเทคนิควิธีที่มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เป็นครูที่ได้ชื่อว่า “ครูมืออาชีพ” การนิเทศที่จัดขึ้นในโรงเรียน ด้วยความร่วมมือของครูทุกคน จึงเป็นเครื่องมือสำคัญอย่างหนึ่งของการบริหารโรงเรียน ไปสู่ความสำเร็จ และครูก็จะเกิดความมั่นใจ มีกำลังใจ มีความภาคภูมิใจที่ประสบผลสำเร็จในการปฏิบัติงาน ทำให้เกิดการพัฒนาปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง และเกิดการพัฒนาที่ถาวร ดังคำกล่าวที่ว่า “การจัดการที่ดีเป็นกุญแจสำคัญ นำไปสู่ความสำเร็จขององค์กร การนิเทศนำไปสู่การจัดการที่ดี”

1.2 วัตถุประสงค์

1. เพื่อรวมพลังครูให้สามารถปฏิบัติภารกิจของตนให้ประสบผลสำเร็จ
2. เพื่อเพิ่มความรู้และประสบการณ์ในการทำงานของครู
3. เพื่อเสริมสร้างขวัญ กำลังใจให้ครูมีความสามารถปรับปรุง พัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนของตนเองให้ดียิ่งขึ้นอยู่เสมอ

1.3 ขอบเขตการศึกษา

โรงเรียนสอนแก้ว่องไววิทยา มีข้าราชการครูสายผู้สอน 30 คน

กลุ่มเป้าหมายหลัก ได้แก่ ครูโรงเรียนสอนแก้ว่องไววิทยา จำนวน 30 คน

1.4 ระยะเวลาในการศึกษา

พฤษภาคม 2561 – กันยายน 2561

1.5 ผลที่คาดว่าจะได้รับ

พัฒนาครู ให้สามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในสาระที่ตนเองจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพส่งเสริมให้ครูมีการปรับปรุง พัฒนางานอย่างต่อเนื่อง และเพื่อพัฒนาศักยภาพผู้เรียนให้สูงขึ้น

1.6 นิยามศัพท์เฉพาะ

- 1) นักเรียน หมายถึง นักเรียนโรงเรียนสอนแก้ว่องไววิทยา ปีการศึกษา 2561 จำนวน 604 คน
- 2) ครู หมายถึง ครูโรงเรียนสอนแก้ว่องไววิทยา จำนวน 30 คน
- 3) โรงเรียน หมายถึง โรงเรียนสอนแก้ว่องไววิทยา อำเภอเมือง จังหวัดยโสธร สังกัดเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 (ศรีสะเกษ-ยโสธร)

4) การนิเทศภายในโรงเรียนหมายถึง การทำงานร่วมกับผู้บริหารครูและบุคลากรทางการศึกษา เพื่อให้เกิดคุณภาพด้านการเรียนการสอนช่วยให้ครูได้รู้จักช่วยเหลือตนเองตลอดจนมุ่งพัฒนาครูให้รู้จักวิธีปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนให้ดีขึ้น

5) การสังเกตการสอนหมายถึง การนิเทศที่มุ่งเน้นปรับปรุงพฤติกรรมการสอนของครูในห้องเรียนโดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อช่วยเหลือครูให้พัฒนาพฤติกรรมการสอนให้มีประสิทธิภาพ

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี หลักการและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเรื่องการนิเทศภายใน ผู้ศึกษาได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี หลักการ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

- 2.1 แนวคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษา
- 2.2 ความหมายของการนิเทศการศึกษา
- 2.3 จุดมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษา
- 2.4 หลักการนิเทศการศึกษา
- 2.5 ความหมายของการนิเทศภายในโรงเรียน
- 2.6 ความสำคัญของการนิเทศภายในโรงเรียน
- 2.7 หลักการนิเทศภายในโรงเรียน
- 2.8 กิจกรรมการนิเทศภายในโรงเรียน
- 2.9 เทคนิคการนิเทศภายในโรงเรียน
- 2.10 การนิเทศภายในของผู้บริหารโรงเรียน
- 2.11 ด้านการจัดการเรียนการสอน
- 2.12 ด้านการประเมินผลการสอน
- 2.13 ด้านการพัฒนาบุคลากร
- 2.14. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 แนวคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษา

การนิเทศการศึกษาตามที่นักวิชาการทั้งในประเทศและต่างประเทศได้กล่าวถึงการนิเทศการศึกษาทั้งที่แตกต่างกันออกและเป็นไปในทำนองเดียวกันทั้งนี้ขึ้นอยู่กับประสบการณ์และจุดมุ่งหมายของแต่ละบุคคล ดังนี้ Ben M. Harris (อ้างถึงในวไรต์ตัน บุญสวัสดิ์, 2548, หน้า4) กล่าวว่า การนิเทศการศึกษาหมายถึงสิ่งที่เป็นบุคลากรในโรงเรียนกระทำต่อบุคคลและสิ่งต่างๆโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อดำรงไว้หรือเปลี่ยนแปลงการปฏิบัติงานของโรงเรียนมุ่งให้กระบวนการสอนมีประสิทธิภาพต่อกระบวนการเรียนรู้ของนักเรียนเป็นสำคัญ ส่วน Burton and Bruckner (อ้างถึงในปริยาพรวงศ์อนุตรโรจน์, 2546, หน้า2) ได้ให้ความหมาย ของการนิเทศว่าเป็นการให้บริการเกี่ยวกับความชำนาญทางเทคนิคด้านวิชาการในการเรียนการสอนและปรับปรุงสภาพการเรียนและความเจริญเติบโตของผู้เรียน

Spears (อ้างถึงในประเทือง สุวรรณเจริญ, 2546, หน้า 15) กล่าวว่า การนิเทศการศึกษาเป็นกระบวนการที่ทำให้เกิดการปรับปรุงกระบวนการเรียนการสอนและกระตุ้นความเจริญก้าวหน้าของครูโดยมุ่งหวังช่วยเหลือครูเพื่อให้ครูช่วยตนเองซึ่งสอดคล้องกับ Good (อ้างถึงในนิกรเพ็ญเวียง, 2547, หน้า10) กล่าวว่า การนิเทศการศึกษาคือความพยายามทุกชนิดของเจ้าหน้าที่ฝ่ายการศึกษาที่ได้รับมอบหมายให้ทำหน้าที่นิเทศการศึกษาในด้านการแนะนำครูหรือผู้อื่นที่ทำงานเกี่ยวข้องกับการศึกษาให้รู้วิธีการปรับปรุงการสอนหรือการให้การศึกษานิเทศการศึกษาช่วยให้เกิดความงอกงามในวิชาชีพทางการศึกษาช่วยพัฒนาครูช่วยในการเลือกและปรับปรุงวัตถุประสงค์ทางการศึกษาช่วยเลือกและปรับปรุงเนื้อหาการสอนช่วยเลือกและปรับปรุงวิธีการสอนและปรับปรุงการประเมินผลการสอนสอดคล้องกับ Glickman (อ้างถึงใน สุทนต์ศรีไสย์, 2547, หน้า3) ได้ให้ความหมายไว้ว่าการนิเทศการศึกษาเป็นหน้าที่ของทางโรงเรียนที่ต้องปรับปรุงการสอนรวมทั้งการให้ความ

ช่วยเหลือโดยตรงกับครูการพัฒนาหลักสูตรการให้บริการเสริมวิชาการการพัฒนากลุ่มและให้การสนับสนุนให้ครูทำวิจัยเชิงปฏิบัติการเพื่อนำข้อมูลมาปรับปรุงการสอนให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น

นักวิชาการไทยได้ให้ทัศนะเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาที่สอดคล้องกันโดยกิติมาปริดีติก (2545, หน้า307) ได้เน้นว่าการนิเทศภายในโรงเรียนเป็นการดำเนินงานที่ต้องมีการประสานงานกันระหว่างบุคคลทั้ง3 ฝ่ายคือผู้บริหารผู้ให้การนิเทศและผู้รับการนิเทศบุคคลทั้ง3 ฝ่ายจะต้องยอมรับซึ่งกันและกันซึ่งสอดคล้องกับ ชาริณศิริ (2548, หน้า22) ได้ให้ความหมายว่าการนิเทศการศึกษาคือกระบวนการพัฒนาการเรียนการสอนให้ดีขึ้นการร่วมมือกันระหว่างผู้เกี่ยวข้องโดยใช้หลักประชาธิปไตยในการนิเทศ

จากความหมายดังกล่าวจึงสรุปได้ว่าการนิเทศการศึกษาคือกระบวนการทำงานร่วมกันของบุคลากรทางการศึกษาโดยการระดมสรรพกำลังสนับสนุนการดำเนินงานเพื่อให้ครูสามารถปรับปรุงกระบวนการเรียนการสอนที่ตรงกับความต้องการพัฒนาให้มีประสิทธิภาพและต่อเนื่องส่งผลให้นักเรียนมีคุณภาพและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามจุดหมายของหลักสูตร

การนิเทศการศึกษาในปัจจุบันมีอยู่2 ลักษณะคือการนิเทศจากภายนอกสถานศึกษาคือการนิเทศโดยศึกษานิเทศก์และการนิเทศภายในสถานศึกษาซึ่งเกี่ยวข้องกับบุคคลหลายฝ่ายตั้งแต่ผู้บริหารจนถึงคณะครูด้วยเหตุนี้บุคลากรในการนิเทศจึงแบ่งเป็น2 ลักษณะดังนี้

1. คณะบุคลากรที่จัดการนิเทศจากภายนอกสถานศึกษาได้แก่ศึกษานิเทศก์ที่อยู่ตามกรมกองต่างๆ โดยมีหน้าที่รับผิดชอบโดยตรงในด้านการนิเทศมีหน้าที่ปรับปรุงการเรียนการสอนในโรงเรียนให้เกิดประสิทธิผลซึ่งศึกษานิเทศก์มีทั้งระดับกรมระดับเขตระดับจังหวัดและระดับอำเภอ

2. การนิเทศที่จัดโดยคณะบุคลากรภายในสถานศึกษาได้แก่ผู้บริหารสถานศึกษาผู้ช่วยผู้บริหารสถานศึกษาและคณะครูที่ได้รับมอบหมายให้มีหน้าที่นิเทศการศึกษารวมทั้งการจัดการนิเทศภายในโดยการเชิญวิทยากรจากชุมชนด้วย

จากแนวคิดข้างต้นสรุปได้ว่า การนิเทศภายในโรงเรียนคือการทำงานร่วมกับผู้บริหารครูและบุคลากรทางการศึกษาเพื่อให้เกิดคุณภาพด้านการเรียนการสอนช่วยให้ครูได้รู้จักช่วยเหลือตนเองตลอดจนมุ่งพัฒนาครูให้รู้จักวิธีปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนให้ดีขึ้นเพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ตามความคาดหวังของการศึกษาทั้งนี้ความสำเร็จของการนิเทศภายในโรงเรียนขึ้นอยู่กับ การสนับสนุนส่งเสริมของการนิเทศของผู้บริหารโรงเรียนการนิเทศจึงเป็นหน้าที่โดยตรงของผู้บริหารสถานศึกษาในการปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอน

2.2 ความหมายของการนิเทศการศึกษา

การนิเทศการศึกษามีนักการศึกษาให้ความหมายเกี่ยวกับการนิเทศไว้หลายท่าน ดังนี้

Glickman, Carl. D. (1981,p. 6) อธิบายความหมายของการนิเทศการศึกษาและการนิเทศการเรียนการสอนว่า การนิเทศการศึกษาเป็นการนิเทศโดยทั่วไปเป็นเรื่องของงาน (tasks) และพันธกิจ (functions) ที่เกี่ยวข้องกับการปรับปรุงการเรียนการสอนทั่วไป ส่วนการนิเทศการเรียนการสอน (instructional supervision) เป็นส่วนย่อยของการนิเทศการศึกษาเป็นกระบวนการปรับปรุงงานและพันธกิจในชั้นเรียน และกิจกรรมที่ดำเนินการในโรงเรียนโดยทำงานโดยตรงกับครู

Rue, Leslie W.(1993,p.4)and Certo, Samuel C. 2000,p.3) ให้ความหมายของ การนิเทศว่าเป็นการบริหารจัดการ (management) ระดับแรกในองค์การที่ดำเนินการทางบวกให้สมาชิกในองค์การทำงานประสบความสำเร็จตามเป้าหมายขององค์การ โดยผู้นิเทศไม่ได้ลงมือทำงานเอง แต่ทำให้งานสำเร็จโดยผู้อื่น

Norton, Robert E. and others. (2008,p. 8) กล่าวว่าการนิเทศเป็นงานช่วยเหลือผู้อื่น แม้ว่าจะมีผู้ให้ความหมายว่าการนิเทศคือการบริหารจัดการคน ควบคุมจัดการให้คนทำงาน (managing, organizing and directing) แต่โดยหลักแล้วการนิเทศคือการช่วย ด้วยการจัดบรรยากาศสนับสนุน แรงจูงใจ มนุษย์สัมพันธ์ระหว่างผู้ปฏิบัติงานกับผู้บริหาร และความรู้สึกรับผิดชอบต่อความสำเร็จของงาน

Mcnamara, Carter. (2008) ให้ความหมายของการนิเทศว่า คำนี้มีความหมายหลายอย่างแต่ความหมายที่เป็นทางการคือกิจกรรมที่ดำเนินการโดยผู้นิเทศ (supervisors) เพื่อให้เกิดผลงานและความก้าวหน้าของบุคลากรที่ขึ้นตรงต่อผู้นิเทศ

ฉัตรชัย มูระดา (2548, หน้า 14) การนิเทศการศึกษาเป็นงานที่มีความสำคัญงานหนึ่งของการจัดการบริหารสถานศึกษา ในการพัฒนาการศึกษา ต้องมีการนิเทศเป็นหลักของการบริหารสถานศึกษา ด้วยเหตุนี้ การนิเทศจึงเป็นกระบวนการของการศึกษาที่มุ่งจะส่งเสริมให้การสนับสนุนและพัฒนามาตรฐานการศึกษา การนิเทศเป็นองค์ประกอบสำคัญของการพัฒนาคุณภาพของครูให้มีประสิทธิภาพในการพัฒนาการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยให้บรรลุตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ซึ่งมีนักการศึกษาหลายท่านได้ให้ความหมายของการนิเทศการศึกษาว่า เป็นกระบวนการทำงานร่วมกันที่ใช้เหตุผล และปัญญาในการพัฒนาการเรียนการสอน เพื่อให้เกิดความมั่นใจว่าปฏิบัติได้ถูกต้องและเกิดประโยชน์สูงสุด

วิเชียร ตียนันท์ (2547, หน้า 7) การนิเทศการศึกษาเป็นกระบวนการทำงานร่วมกันของผู้บริหารและคณะครูในโรงเรียน การปฏิบัติงานจะมุ่งให้ความช่วยเหลือครูได้พัฒนาตนเองในการปรับปรุงแก้ไขงานการเรียนการสอนเป็นสำคัญ ซึ่งจะเป็นการสร้างขวัญกำลังใจ ความพึงพอใจและมีความสามารถในอาชีพ โดยมุ่งให้เกิดเป้าหมายสูงสุด คือ คุณภาพนักเรียน

สมศักดิ์ จันธิมา (2549, หน้า 14 – 15) ได้ให้ความหมายของการนิเทศการศึกษา ไว้ว่า เป็นกระบวนการแนะนำช่วยเหลือ ความร่วมมือ ซึ่งเป็นการปฏิบัติกิจกรรมของผู้นิเทศต่อผู้รับการนิเทศ ในการพัฒนาและปรับปรุงคุณภาพการปฏิบัติงานของผู้รับการนิเทศ ให้มีประสิทธิภาพสูงสุดตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้

ไพโรจน์ กลิ่นกุหลาบ (2548,หน้า 2) ให้ความหมายของการนิเทศการศึกษาว่าคือกระบวนการทำงานร่วมกับครูและบุคลากรทางการศึกษาด้วยการให้ความช่วยเหลือ แนะนำส่งเสริมให้เกิดการปรับปรุงการสอนเพื่อพัฒนานักเรียนให้เต็มศักยภาพ

นิตยา ทองไทย (2547,หน้า 18) กล่าวถึงการนิเทศการศึกษาไว้ว่า เป็นกระบวนการปฏิบัติงานร่วมกัน ระหว่างผู้ให้การนิเทศกับผู้รับการนิเทศ เพื่อปรับปรุงคุณภาพการจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพสูงสุดเพื่อบรรลุเป้าหมายและเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียน

ชาญชัย อาจินสมจาร (2547,หน้า 7) ได้สรุปความหมายของการนิเทศการเรียนการสอนว่า เป็นกระบวนการของการทำงานกับครูเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนในชั้นเรียนเพื่อให้มีประสิทธิภาพ ผู้นิเทศต้องใช้ความรู้ของการจัดองค์กร ภาวะผู้นำ การสื่อความหมายและหลักการสอน ในขณะที่เขาทำงานกับครู ในชั้นเรียนและปรับปรุงการเรียนการสอนโดยเพิ่มผลสัมฤทธิ์ของนักเรียน

อัญชลี โพธิ์ทอง (2547, หน้า 64-65) ให้ความหมายของคำต่างๆที่เกี่ยวข้องกับการนิเทศการเรียนการสอน ดังนี้

การนิเทศหมายถึง การชี้แจง การแสดง การจำแนก

การศึกษาหมายถึง การเล่าเรียน การฝึกฝนและการอบรม

การนิเทศการศึกษา หมายถึง การชี้แจง การแสดง หรือการจำแนกเกี่ยวกับการ เล่าเรียน การฝึกฝนและการอบรม

วีระพันธ์ พูลพัฒน์ (2548, หน้า 7) กล่าวว่า การนิเทศการศึกษาที่เหมาะสมกับการบริหารการศึกษาในยุคปัจจุบันน่าจะหมายถึง ความพยายามของผู้เชี่ยวชาญในการที่จะเข้าไปช่วยเหลือให้คำปรึกษาแนะนำครูอาจารย์เพื่อให้สามารถปฏิบัติหน้าที่ในด้านการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ในหลักสูตร โดยต้องได้รับความร่วมมือร่วมใจจากผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายบนพื้นฐานของความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้ให้การนิเทศและ ผู้รับการนิเทศ

จากแนวคิดดังกล่าวสรุปได้ว่ากระบวนการนิเทศการศึกษาเป็นการดำเนินการนิเทศทางการศึกษาโดยผู้ทำหน้าที่นิเทศได้ยึดเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพซึ่งต้องดำเนินการอย่างเป็นขั้นตอนเพื่อให้เกิดความเข้าใจในแนวทางเดียวกันจะได้เกิดการประสานร่วมมือกันอย่างเป็นระบบในโรงเรียนโดยอาศัยหลักการทฤษฎีความเป็นไปได้ส่วนการดำเนินงานประกอบด้วยขั้นตอนต่างๆต่อไปนี้จะการสำรวจความต้องการความจำเป็นของโรงเรียนการวางแผนการนิเทศ การดำเนินการปฏิบัติงานการประเมินกระบวนการดำเนินงานและผลงาน ตลอดจนการปรับปรุงแก้ไข

2.3 จุดมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษา

ได้มีนักการศึกษากำหนดจุดมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษาไว้หลายลักษณะโดยเน้นจุดมุ่งหมายที่การช่วยให้ครูปรับปรุงหรือพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2546, หน้า7) ได้กำหนดจุดมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษาไว้ดังนี้

1. เพื่อช่วยให้ครูมองเห็นปัญหาและความต้องการจำเป็นของเด็กและเยาวชนสามารถจัดสนองความต้องการของเด็กและเยาวชนได้รวมทั้งการช่วยแก้ไขและป้องกันปัญหา
2. เพื่อช่วยครูผู้บริหารและข้าราชการทุกฝ่ายได้มองเห็นและเข้าใจจุดมุ่งหมายของการศึกษาและบทบาทหน้าที่ของตนเองเพื่อดำเนินการให้บรรลุจุดมุ่งหมายดังกล่าว
3. ช่วยสร้างขวัญและกำลังใจในการทำงานของครูและเจ้าหน้าที่อยู่ในสภาพที่ดีและร่วมปฏิบัติงานเป็นคณะด้วยกำลังและสติปัญญา
4. เพื่อให้ครูได้พัฒนาความรู้ความสามารถและทักษะในการสอนตลอดจนทำแผนการสอนสื่อการสอนการประเมินผล
5. เพื่อประสานงานกับผู้บริหารการศึกษาในอันที่จะแก้ปัญหาต่างๆที่โรงเรียนไม่อาจดำเนินงานได้ตามลำพัง
6. เพื่อช่วยประเมินผลงานของครูและเจ้าหน้าที่รวมทั้งช่วยวางแผนเพื่อแก้ปัญหาที่มีให้เหมาะสม
7. เพื่อช่วยให้ครูใหม่ได้เข้าใจงานของโรงเรียนและอาชีพของครู
8. เพื่อช่วยในด้านประชาสัมพันธ์และสร้างครูให้มีลักษณะแห่งความเป็นผู้นำ

Briggs and Justman (อ้างถึงในประโยชน์เจริญยุทธ, 2549, หน้า18) ได้กล่าวถึงความมุ่งหมายการนิเทศไว้ว่าเพื่อส่งเสริมความเจริญก้าวหน้าและความเป็นผู้นำทางอาชีพเพื่อส่งเสริมและช่วยเหลือความเจริญงอกงามทางวิชาการของครูเพื่อพัฒนาปรับปรุงการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูให้ดีขึ้นและเพื่อส่งเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

สังคุดุหรานันท์ (2548, หน้า12-13) ได้วิเคราะห์จุดมุ่งหมายจากแนวคิดจากบุคคลต่างๆและสรุปว่าจุดมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษาที่สำคัญมี4 ประการคือ

1. เพื่อพัฒนาคนการนิเทศการศึกษาเป็นกระบวนการทำงานร่วมกับครูและบุคลากรทางการศึกษาเพื่อเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของครูและบุคลากรทางการศึกษาไปในทางที่ดีขึ้น

2. เพื่อพัฒนางานเป้าหมายสุดท้ายของการนิเทศการศึกษาอยู่ที่นักเรียนซึ่งเป็นผลผลิตจากการสอนของครูและบุคลากรทางการศึกษาดังนั้นการนิเทศจึงมีจุดมุ่งหมายที่จะพัฒนาการสอนให้ดีขึ้น

3. เพื่อสร้างความสัมพันธ์การนิเทศการศึกษาเป็นการช่วยเหลือไม่ใช่ตรวจตราหรือจับผิดแต่เป็นการร่วมมือกันรับผิดชอบร่วมกันทำงานเป็นการสร้างความสัมพันธ์ที่ดี

4. เพื่อสร้างขวัญและกำลังใจการนิเทศศึกษามุ่งส่งเสริมให้ครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้องเกิดขวัญกำลังใจในการทำงานเพราะขวัญกำลังใจเป็นสิ่งที่สำคัญที่ทำให้คนตั้งใจทำงาน

ความมุ่งหมายข้างต้นสรุปได้ว่าการนิเทศการศึกษาเน้นให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาได้เข้าใจแนวทางและวิธีการและพัฒนาความรู้ความสามารถด้านการเรียนการสอนได้ด้วยตนเองเพื่อนำไปสู่การส่งเสริมคุณภาพผู้เรียนและบรรลุวัตถุประสงค์ตามเป้าหมายของการศึกษา

2.4 หลักการนิเทศการศึกษา

Franseth (อ้างถึงใน สถาพร พันธุ์ประยูร, 2548, หน้า18) สรุปหลักการนิเทศการศึกษาว่าการนิเทศจะได้ผลอย่างสูงที่สุดในการปรับปรุงการเรียนการสอนก็ต่อเมื่อการนิเทศนั้นให้ความสำคัญแก่วิธีการแก้ปัญหาอย่างมีเหตุผลและตั้งอยู่บนจุดมุ่งหมายที่แน่นอนซึ่งได้พิจารณาตกลงร่วมกันโดยคณะครูและศึกษานิเทศก์การนิเทศจะมีความหมายสำหรับครูจะต้องให้ครูได้มีส่วนร่วมในการพิจารณาว่าจะให้ผู้นิเทศช่วยเหลือในเรื่องใดการนิเทศที่ดีจะต้องสร้างบรรยากาศที่เป็นกันเองช่วยเหลือและสร้างความเข้าใจอันดีต่อกันในการช่วยเหลือครูควรใช้วิธีการทางวิทยาศาสตร์ในการแก้ปัญหาและช่วยให้ผู้ร่วมงานได้ศึกษาปัญหาโดยละเอียดเพื่อสร้างความเข้าใจพื้นฐานก่อน ส่วน Burton and Brueckner (อ้างถึงใน กิตติมา ปรีดีดิลก, 2545, หน้า 274) ได้เน้นว่าหลักการนิเทศการศึกษาควรถูกต้องตามหลักวิชาเป็นวิทยาศาสตร์เป็นประชาธิปไตยและเป็นการสร้างสรรค์

ทางด้านนักการศึกษาไทยได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักการนิเทศการศึกษาสรุปได้ดังนี้สดอุทรานันท์ (2548, หน้า15-18) ที่กล่าวว่าหลักการสำคัญของการนิเทศการศึกษา มี3 ประการคือการนิเทศการศึกษามีเป้าหมายอยู่ที่คุณภาพนักเรียนการดำเนินการจะต้องผ่านตัวกลางคือครูและบุคลากรทางการศึกษาและการนิเทศการศึกษานั้นบรรยากาศประชาธิปไตย

นอกจากนี้สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ(2546, หน้า9) กล่าวถึงการนิเทศการศึกษาที่มีประสิทธิภาพจะต้องอาศัยหลักการต่างๆดังนี้

1. หลักการผู้นำ(Leadership) คือการโน้มน้าวให้บุคคลทำกิจกรรมต่างๆของกลุ่มเป็นไปตามเป้าหมาย

2. หลักความร่วมมือ(Cooperation) คือการกระทำร่วมกันและรวมพลังทั้งหมดเพื่อแก้ปัญหาด้วยกันโดยยอมรับและยกย่องผลของความร่วมมือในการปรับปรุงการเรียนการสอนจากหลายฝ่ายและทำหน้าที่ความรับผิดชอบชัดเจนในการจัดองค์การการประเมินผลตลอดจนการประสานงาน

3. หลักการเห็นใจ(Considerateness) คือการนิเทศการศึกษาจะต้องคำนึงถึงบุคคลที่ร่วมงานด้วยความเห็นใจจะทำให้ตระหนักคุณค่าของมนุษย์สัมพันธ์

4. หลักการสร้างสรรค์(Creativity) คือการนิเทศการศึกษาจะต้องให้ครูเกิดพลัทธิริเริ่มสิ่งใหม่หรือทำงานด้วยตนเองได้

5. หลักการบูรณาการ(Integration) เป็นกระบวนการซึ่งรวมสิ่งต่างๆที่กระจัดกระจายให้สมบูรณ์มองเห็นได้

6. หลักการมุ่งชุมชน(Community) เป็นการแสวงหาปัจจัยที่สำคัญในชุมชนและการปรับปรุงปัจจัยเหล่านั้นเพื่อส่งเสริมความเป็นอยู่ในชุมชนให้ดีขึ้น

7. หลักการวางแผน(Planning) หมายถึงกระบวนการวิเคราะห์ซึ่งเกี่ยวกับการแสวงผลในอนาคต การกำหนดจุดประสงค์ที่ต้องการล่วงหน้าการพัฒนาทางเลือกเพื่อปฏิบัติให้บรรลุถึงจุดประสงค์และการเลือกทางปฏิบัติให้เหมาะสมที่สุด

8. หลักการยืดหยุ่น (Flexibility)หมายถึงความสามารถที่จะถูกปรับเปลี่ยนได้และพร้อมอยู่เสมอที่จะสนองความต้องการต่อสภาพที่เปลี่ยนแปลงไป

9.หลักการวัตถุวิสัย (Objectivity)หมายถึง คุณภาพที่เป็นผลมาจากหลักฐานตามสภาพความจริงมากกว่าความเห็นส่วนบุคคล

10. หลักการประเมิน (Evaluation) หมายถึงการหาความจริงโดยการวัดที่แน่นอนและใช้หลาย ๆ วิธีการ

สำหรับสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเชียงราย(2545, หน้า 3) กล่าวถึง หลักการนิเทศการศึกษาไว้ดังนี้

1. ถูกต้องตามหลักวิชาการการนิเทศการศึกษาที่ดีควรจะเป็นไปตามวัตถุประสงค์และนโยบายที่วางไว้ควรเป็นไปตามความจริงและกฎเกณฑ์ที่แน่นอน

2. เป็นวิทยาศาสตร์การนิเทศการศึกษาคควรเป็นไปอย่างมีระเบียบมีการปรับปรุงและประเมินผลการนิเทศความจากการรวบรวมข้อมูลและการสรุปผลอย่างมีประสิทธิภาพเป็นที่น่าเชื่อถือ

3. เป็นประชาธิปไตยการนิเทศการศึกษาจะต้องเคารพในความแตกต่างของบุคคลเน้นความร่วมมือร่วมใจกันในการดำเนินงานและใช้ความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานเพื่อให้งานนั้นไปสู่เป้าหมายที่ต้องการ

4. เป็นการสร้างสรรค์การนิเทศการศึกษาคควรเป็นการแสวงหาความสามารถพิเศษของบุคคลแล้วเปิดโอกาสให้ได้แสดงออกและพัฒนาความสามารถเหล่านั้นอย่างเต็มที่

5. มุ่งสร้างเสริมความเชื่อมั่นในความสามารถของครูและนำไปสู่การเพิ่มพูนประสิทธิภาพในการทำงานของครูให้สูงขึ้น

6. ตั้งอยู่บนรากฐานของการมุ่งพัฒนาวิชาชีพมากกว่าที่จะเน้นความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล

7. มุ่งสร้างบรรยากาศที่เป็นกันเองกระตุ้นให้เกิดความเข้าใจอันดีต่อกันและช่วยให้ครูเกิดความรู้สึกว่าพบวิธีที่ดีกว่าเดิมในการทำงานให้บรรลุวัตถุประสงค์

8. จุดมุ่งหมายสูงสุดของการนิเทศการศึกษาคือมุ่งหาทางช่วยให้เด็กเกิดความรู้ความสามารถตามความมุ่งหมายของการศึกษา

สรุปได้ว่าการนิเทศการศึกษานั้นจะต้องดำเนินการในลักษณะที่เป็นกระบวนการทำงานควบคุม สอดคล้องกับการบริหารเพื่อปรับปรุงการสอนโดยตรงมีระเบียบแบบแผนและดำเนินการอย่างต่อเนื่องโดยตั้งอยู่บนพื้นฐานของวิทยาศาสตร์และประชาธิปไตยต้องสร้างสรรค์และมุ่งให้เกิดการนิเทศตนเองได้อันจะนำไปสู่จุดมุ่งหมายสูงสุดคือคุณภาพของนักเรียน

2.5 ความหมายของการนิเทศภายในโรงเรียน

การนิเทศการศึกษาเป็นสิ่งจำเป็นและสำคัญอย่างยิ่งในการจัดการศึกษาเนื่องจากส่งผลโดยตรงต่อคุณภาพผู้เรียนซึ่งการนิเทศการศึกษาแบ่งได้ 2 ลักษณะได้แก่การนิเทศจากภายนอกโรงเรียนคือการนิเทศโดยศึกษานิเทศก์และการนิเทศภายในโรงเรียนคือการนิเทศโดยบุคลากรภายในโรงเรียนซึ่งในปัจจุบันหลายฝ่ายได้ให้ความสำคัญต่อการนิเทศภายในโรงเรียนมากขึ้นเนื่องจากต้องการสร้างคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาภายในโรงเรียนสถานศึกษาของตนเอง

นักวิชาการและนักการศึกษาได้ให้ความหมายของการนิเทศภายในโรงเรียนไว้หลายทัศนะดังนี้ กิติมา ปรีดีติลล (2545, หน้า307) ได้กล่าวว่าการนิเทศภายในโรงเรียนเป็นการดำเนินงานที่ต้องมีการประสานงานกันระหว่างบุคคลทั้ง3 ฝ่ายคือผู้บริหารผู้ให้การนิเทศและผู้รับการนิเทศบุคคลทั้ง3 ฝ่ายจะต้องยอมรับซึ่งกันและกันสนองเครื่องมือและวิธีวิธีเชิงจิตราทร (2546, หน้า276) กล่าวว่าการนิเทศภายในหมายถึงความร่วมมือกันของบุคลากรภายในโรงเรียนในการที่ปรับปรุงแก้ไขหรือพัฒนาการสอนของครูเพื่อให้เกิดการเรียนรู้การสอนมีคุณภาพ

ชาธิมณีสรี (2548, หน้า201) ให้ความหมายว่าการนิเทศภายในโรงเรียนเป็นความร่วมมือกันของบุคลากรภายในโรงเรียนเพื่อปรับปรุงแก้ไขพัฒนาครูให้การสอนมีคุณภาพและประสิทธิภาพซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2546ก, หน้า7) ให้ความหมายว่าการนิเทศภายในโรงเรียนหมายถึงการส่งเสริมสนับสนุนให้ความช่วยเหลือครูในโรงเรียนให้ประสบผลสำเร็จในการปฏิบัติงานตามภารกิจหลักคือการสอนหรือการสร้างเสริมพัฒนาการของนักเรียนทุกด้านทั้งทางร่างกายสติปัญญาจิตใจอารมณ์และสังคมให้เต็มตามวัยและตามศักยภาพโดยความร่วมมือของบุคลากรในโรงเรียน

สงัด อุทรานันท์ (2548, หน้า118) ที่ว่าการนิเทศภายในโรงเรียนเป็นกระบวนการทำงานของผู้บริหารโรงเรียนเพื่อให้ได้มาซึ่งสัมฤทธิ์ผลสูงสุดในการเรียนของนักเรียนสอดคล้องกับหน่วยศึกษานิเทศก์สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2546, หน้า12) ได้กล่าวถึงว่าการนิเทศภายในโรงเรียนเป็นความเพียรพยายามของผู้บริหารโรงเรียนทุกวิถีทางทั้งตรวจติดตามสอนงานชี้แนะทำเป็นตัวอย่างกระตุ้นยั่วยุให้กำลังใจทำให้ครูในโรงเรียนทุกคนยินดีพฤติกรรมอันมีผลต่อคุณภาพของนักเรียนที่พึงประสงค์ในที่สุดส่วนมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช (2546, หน้า118) ให้ความหมายว่าการนิเทศภายในโรงเรียนหมายถึงการปฏิบัติงานร่วมกันระหว่างผู้บริหารกับครูในโรงเรียนในการปรับปรุงพัฒนาการทำงานของครูให้มีประสิทธิภาพเพื่อส่งผลให้นักเรียนมีคุณภาพตามกรอบที่หลักสูตรกำหนด

จากความหมายของการนิเทศภายในโรงเรียนดังกล่าวสรุปได้ว่าการนิเทศภายในโรงเรียนหมายถึงกิจกรรมหรือกระบวนการต่างๆที่บุคลากรภายในโรงเรียนร่วมกันจัดทำขึ้นเพื่อพัฒนาปรับปรุงการปฏิบัติงานของครูบุคลากรในโรงเรียนให้มีคุณภาพและพัฒนาเด็กนักเรียนให้มีคุณภาพโดยมีผู้บริหารโรงเรียนเป็นบุคคลสำคัญในการดำเนินการนิเทศภายในโรงเรียน

2.6 ความสำคัญของการนิเทศภายในโรงเรียน

การศึกษาในปัจจุบันมีความเปลี่ยนแปลงขึ้นหลายด้านทั้งหลักสูตรครูการจัดการเรียนการสอนซึ่งส่งผลให้การนิเทศภายในเป็นกระบวนการหนึ่งที่มีความสำคัญซึ่งมีผู้ให้ความสนใจเกี่ยวกับความสำคัญของการนิเทศภายในสอดคล้องและแตกต่างกันออกไปดังนี้

สงัด อุทรานันท์ (2548, หน้า116-117) ได้กล่าวถึงความจำเป็นของการจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนว่าเนื่องจากสภาวะปัจจุบันการนิเทศภายในโรงเรียนมีความสำคัญและเป็นสิ่งจำเป็นยิ่งขึ้นด้วยเหตุผลดังนี้

1. ศึกษาพิเศษโดยตำแหน่งมีจำนวนจำกัดจึงไม่สามารถสนองตอบความต้องการทางการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนต่างๆได้ทั่วถึง
2. สภาพปัญหาและความต้องการของโรงเรียนแต่ละแห่งไม่เหมือนกันจึงเป็นการยากที่ศึกษาพิเศษซึ่งอยู่ภายนอกจะรู้สภาพปัญหาและความต้องการที่แท้จริงของโรงเรียนได้การสนองตอบความต้องการจึงเป็นไปได้ยาก

3. สภาพปัจจุบันบุคลากรในโรงเรียนส่วนใหญ่มีความรู้ความสามารถเพียงพอและบางคนมีความชำนาญในเฉพาะสาขาวิชาอีกด้วยจึงสมควรจะใช้ทรัพยากรเหล่านี้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดและยังเป็นการสร้างการยอมรับซึ่งกันและกันอีกด้วย

4. เป็นการสอดคล้องกับปรัชญาหลักการและวิธีการของการนิเทศสมัยใหม่ที่สุดซึ่งการนิเทศสมัยใหม่จะเกิดขึ้นโดยความร่วมมือช่วยเหลือซึ่งกันและกันไม่ต้องมีคนคอยชี้แนะให้ทำงานอยู่ตลอดเวลา

นอกจากนี้สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ(อ้างถึงในอุทิศ ชัติวงศ์, 2547, หน้า19) ได้กล่าวถึงความจำเป็นของการนิเทศภายในโรงเรียนไว้ดังนี้

1. กระบวนการที่สำคัญของการพัฒนาการศึกษาได้แก่กระบวนการบริหารกระบวนการเรียนการสอนและกระบวนการนิเทศการศึกษาทั้ง3 กระบวนการนี้เป็นสิ่งสำคัญดังนั้นผู้บริหารโรงเรียนจะต้องเน้นกระบวนการนั้นๆอย่างเท่าเทียมกันจะเน้นกระบวนการใดเพียงกระบวนการเดียวไม่ได้จึงถือว่าผู้บริหารโรงเรียนมีหน้าที่นิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนด้วย

2. ภารกิจหลักของผู้บริหารโรงเรียนคือบริหารงานที่รับผิดชอบหรือหน้าที่6 ประการได้แก่งานวิชาการงานบุคลากรงานกิจกรรมนักเรียนงานธุรการและการเงินงานอาคารสถานที่และงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนให้มีประสิทธิภาพดังนั้นผู้บริหารโรงเรียนจึงจำเป็นต้องนิเทศครูเพื่อให้ครูสามารถปรับปรุงหรือพัฒนาวิธีสอนให้มีคุณภาพซึ่งจะส่งผลให้นักเรียนเรียนรู้และเกิดสัมฤทธิ์ผลตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร

3. ภายในโรงเรียนย่อมมีครูที่มีประสบการณ์ความรู้ความสามารถที่แตกต่างกันดังนั้นประสิทธิภาพของการเรียนการสอนย่อมแตกต่างกันการที่จะลดช่องว่างดังกล่าวผู้บริหารจะต้องนิเทศภายในโรงเรียนนอกจากจะทำให้ช่องว่างดังกล่าวลดลงแล้วยังทำให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

4. การปฏิบัติงานใดๆก็ตามโดยธรรมชาติมักมีปัญหาเกิดขึ้นหากเป็นหน่วยงานใหญ่ปัญหาย่อมมีมากขึ้นและแตกต่างกันโรงเรียนซึ่งประกอบด้วยทั้งครูและนักเรียนซึ่งพื้นฐานแตกต่างกันวิธีป้องกันหรือลดปัญหาต่างๆให้น้อยลงวิธีหนึ่งได้แก่การนิเทศภายในโรงเรียนซึ่งผู้บริหารโรงเรียนมักใช้เป็นยุทธศาสตร์สำหรับป้องกันและแก้ปัญหาดังกล่าวแล้ว

จากทัศนะความสำคัญของการนิเทศภายในโรงเรียนที่กล่าวมาสรุปได้ว่าการนิเทศภายในมีความสำคัญในการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงและพัฒนาการศึกษาและช่วยให้บุคลากรภายในโรงเรียนมีความรู้ความสามารถอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขซึ่งผู้บริหารโรงเรียนเป็นผู้ที่มีความสำคัญที่จะผลักดันดำเนินการให้การนิเทศภายในบรรลุวัตถุประสงค์เป็นประโยชน์ต่อประสิทธิภาพของการศึกษา

2.7 หลักการนิเทศภายในโรงเรียน

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช (2546,หน้า223) ได้ระบุหลักการสำคัญในการนิเทศการศึกษาในโรงเรียนไว้10 ประการว่า

1. หาทางให้ครูรู้จักช่วยเหลือตนเองและพึ่งพาตนเองไม่ใช่คอยอาศัยและหวังพึ่งศึกษานิเทศก์เพียงอย่างเดียว

2. ช่วยให้ครูมีความมั่นใจในตนเองสามารถที่จะวิเคราะห์และแยกแยะปัญหาต่างๆด้วยตนเองได้

3. ต้องทราบความต้องการของคณะครูแล้ววางแผนนิเทศการศึกษาเพื่อตอบสนองความต้องการนั้นๆ

4. ศึกษาปัญหาต่างๆของคณะครูในโรงเรียนและทำความเข้าใจกับปัญหานั้นๆแล้วพิจารณาหาทางแก้ไข

5. ควรแก้ไขปัญหาก็เกี่ยวกับการเรียนการสอนควรเปิดโอกาสให้คณะครูได้ใช้ความคิดและลงมือกระทำเองให้มากที่สุด

6. รับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่างๆของครูแล้วนำมาพิจารณาร่วมกัน

7. หาทางให้โรงเรียนชุมชนและหน่วยงานใกล้เคียงมีความสัมพันธ์อันดีต่อกันและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

8. จัดหาแหล่งวิทยากรเพื่อการเรียนเครื่องมือเครื่องใช้ต่างๆและเอกสารตำราคู่มือครูให้แก่ครู

9. ต้องยอมรับนับถือบุคลากรที่ร่วมงานในโรงเรียนและแสดงให้เห็นว่ามีความสำคัญอยู่ในโรงเรียน

10. ส่งเสริมให้ครูแสดงกิจการและผลงานต่างๆของโรงเรียนให้ชุมชนทราบอย่างสม่ำเสมอ

ในแนวคิดที่คล้ายกันเพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินงานส่งต่อทรานส์ (2548, หน้า120 - 121) ได้ให้หลักการสำคัญสำหรับจัดการนิเทศภายในโรงเรียนว่าการนิเทศภายในจะสำเร็จได้ต้องอาศัยความร่วมมือจาก3 ฝ่ายได้แก่ผู้บริหารผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศซึ่งทุกฝ่ายต้องตระหนักถึงความเข้าใจว่าการนิเทศภายในเป็นการพัฒนาเพื่อนร่วมงานให้มีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานสูงขึ้นต้องยอมรับให้เกียรติซึ่งกันและกันและเข้าใจตรงกันว่ากรณีเกิดขึ้นจากความจำเป็นในการแก้ปัญหาหรือสนองความต้องการในการยกระดับคุณภาพของการศึกษาของโรงเรียนนอกจากนี้การสร้างเสริมกำลังใจโดยผู้บริหารจะส่งผลต่อสัมฤทธิ์ผลของการนิเทศภายในโรงเรียน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (อ้างถึงในสุรียมาศสุขกลี, 2549, หน้า23-24) ได้กำหนดหลักการนิเทศภายในโรงเรียนดังนี้

1. การปฏิบัติงานตามวิธีวิทยาศาสตร์โดยการดำเนินการอย่างเป็นระบบระเบียบครอบคลุมถึงวิธีการศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาความต้องการการวางแผนการนิเทศการปฏิบัติการนิเทศการประเมินผลการนิเทศซึ่งควรมาจากการรวบรวมข้อมูลวิเคราะห์และสรุปผลอย่างมีประสิทธิภาพเป็นที่เชื่อถือได้

2. การปฏิบัติงานตามวิถีทางประชาธิปไตยเคารพความแตกต่างระหว่างบุคคลให้เกียรติซึ่งกันและกันเปิดใจกว้างยอมรับผลการประเมินตนเองยอมรับในเหตุผลและปฏิบัติตามข้อตกลงตลอดจนใช้ความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานเพื่อให้งานบรรลุเป้าหมาย

3. การปฏิบัติงานเพื่อพัฒนาสร้างสรรค์โดยการแสวงหาความสามารถเหล่านั้นอย่างเต็มที่

4. การปฏิบัติตามกระบวนการกลุ่มและการมีส่วนร่วมเน้นความร่วมมือร่วมใจกันในการดำเนินงานโดยยึดวัตถุประสงค์การทำงานร่วมกันการช่วยเหลือแบ่งปันประสบการณ์ซึ่งกันและกันร่วมคิดร่วมพัฒนาทั้งนี้เพื่อความสำเร็จของงานโดยส่วนรวม

5. การปฏิบัติงานเพื่อประสิทธิภาพเน้นการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่รับผิดชอบมีการควบคุมติดตามผลการดำเนินงานและผลผลิตอย่างใกล้ชิดเพื่อให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลตามมาตรฐานการศึกษา

6. การปฏิบัติงานโดยยึดวัตถุประสงค์การดำเนินงานทุกครั้งต้องกำหนดวัตถุประสงค์การทำงานอย่างชัดเจนออกแบบการดำเนินงานอย่างเหมาะสมทั้งนี้เพื่อให้งานบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2535, หน้า34) ได้เสนอหลักการนิเทศภายในไว้6 ประการดังนี้

1. การนิเทศภายในเป็นการพัฒนาคุณภาพและประสิทธิภาพการเรียนการสอนซึ่งเป็นการปฏิบัติร่วมกันระหว่างผู้บริหารและครู

2. ทำงานแบบประชาธิปไตยคือร่วมกันรับผิดชอบตั้งแต่ต้นจนถึงนาทีสุดท้ายของผลงานทุกคนร่วมกันแสดงหาวิธีการทำงานที่ถูกต้องมีเป้าหมายชัดเจนทำงานแบบมิตรไมตรีให้ทุกคนคิดว่าตนเป็นส่วนหนึ่งของหน่วยงาน

3. ผู้บริหารโรงเรียนผู้ช่วยบริหารวิชาการครูผู้สอนมีความสำคัญต่อการเรียนการสอนต้องร่วมมือร่วมพลังและใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างเป็นระบบเพื่อตนเองอย่างมีเกียรติภูมิ

4. ต้องใช้สภาพผู้นำคือความสามารถในหลายด้านเพื่อประสานความคิดจิตใจแรงเร้าให้เห็นทิศทางร่วมกันในการทำงานด้วยความเต็มใจจริงใจและสุขใจในการทำงาน

5. เลือกวิธีนิเทศที่เหมาะสมกับสภาพปัจจุบันปัญหาและสถานการณ์ของโรงเรียนซึ่งจะช่วยให้การนิเทศภายในโรงเรียนประสบผลสำเร็จ

6. ผู้บริหารต้องเข้าใจถึงกระบวนการนิเทศมีเทคนิคการนิเทศและทุกคนมีความพร้อมที่จะทำงานด้านวิชาการอย่างจริงจังต่อเนื่องและสัมพันธ์กัน

จากทัศนะดังกล่าวสรุปได้เป็นหลักการสำคัญดังนี้ประการแรกผู้บริหารโรงเรียนจะต้องถือว่าเป็นหน้าที่ที่จะต้องนิเทศภายในโรงเรียนของตนเองประการที่สองการดำเนินการนิเทศภายในโรงเรียนจะต้องเป็นการร่วมมือหรือยอมรับของบุคคลในโรงเรียนที่จะช่วยกันพัฒนาปรับปรุงแก้ไขภายในบรรยากาศความเป็นประชาธิปไตยมีการทำงานเป็นหมู่คณะประการที่สามการนิเทศภายในโรงเรียนจะต้องเกิดขึ้นจากความต้องการแก้ไขปัญหาหรือต้องการตอบสนองความต้องการของโรงเรียนที่จะยกระดับคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนและประการสุดท้ายการนิเทศภายในโรงเรียนจะต้องเป็นการส่งเสริมสนับสนุนและให้กำลังใจแก่บุคลากรในโรงเรียนให้มีความเชื่อมั่นในตนเองและพร้อมจะเผยแพร่ผลงานวิชาการเพื่อให้บุคคลในหน่วยงานมีความรู้ความสามารถสูงขึ้น

2.8 กิจกรรมการนิเทศภายในโรงเรียน

กิจกรรมการนิเทศภายในโรงเรียนจะประสบผลสำเร็จต้องอาศัยกิจกรรมที่ผู้บริหารและครูหรือบุคลากรทางการศึกษาร่วมมือกันจัดทำขึ้นซึ่งสังกัด อุทรานันท์ (2548, หน้า 91) ได้เสนอกิจกรรมการนิเทศการศึกษาโดยจัดแบ่งเป็น 3 กลุ่มได้แก่

1. กิจกรรมที่ผู้นิเทศเป็นผู้ปฏิบัติเช่นการบรรยายการสาธิตการสังเกตการสอนในชั้นการสัมภาษณ์การบันทึกข้อมูลการจัดทำเครื่องมือและข้อทดสอบการเขียนการวิเคราะห์ข้อมูลและการคิดคำนวณ

2. กิจกรรมที่ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศทำร่วมกันได้แก่การประชุมชี้แจงและการอภิปราย

3. กิจกรรมสำหรับผู้รับการนิเทศประกอบด้วย การฟังการดูการอ่านอีกทั้งการเยี่ยมเยียนการไปทัศนศึกษาพบปะทบทวนการปฏิบัติตามคำแนะนำ

วีรสิทธิ์กิติพิเชษฐ์สรรค์ (2547, หน้า 111) ได้เสนอกิจกรรมการนิเทศภายในโรงเรียนได้แก่

1. การประชุมการประชุมเพื่อการนิเทศแบ่งออกได้เป็น 5 รูปแบบคือ

1.1 ประชุมสัมมนาเป็นการประชุมของคณะครูเพื่อศึกษาค้นคว้าหัวข้อใดหัวข้อหนึ่งนำโดยผู้บริหารโรงเรียนหรือผู้ซึ่งผู้บริหารโรงเรียนมอบหมายโดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อกำหนดปัญหาสำรวจปัญหาปรึกษาหารือและแก้ปัญหาที่มีการแลกเปลี่ยนผลงานระหว่างบุคคลในกลุ่มและมีการสรุปผลการสัมมนาเพื่อเผยแพร่ให้คณะครูทราบและเป็นแนวทางในการปฏิบัติร่วมกัน

1.2 การประชุมเชิงปฏิบัติการเป็นการประชุมเพื่ออบรมครูให้มีความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติงานโดยแท้จริงและเข้าใจในการแก้ปัญหาและปรับปรุงงานของตนเองให้มีประสิทธิภาพ

1.3 การประชุมอภิปรายกลุ่มหรือประชุมอภิปรายปัญหาเป็นการประชุมกลุ่มมีจำนวนสมาชิกประมาณ 5 – 15 คนร่วมกันอภิปรายในเรื่องหรือหัวข้อที่ครูสนใจร่วมกันอาจประชุมเป็นรูปแบบหรือนอกรูปแบบอาจประชุมระหว่างเวลาอาหารกลางวันหรือเวลาว่างเพื่อให้เกิดความเป็นกันเองและไม่มีพิธีการโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจปัญหาการหาแนวทางแก้ปัญหาและการสร้างกฎเกณฑ์สร้างหลักการและวิธีการร่วมกันโดยอาศัยความคิดจากสมาชิกของที่ประชุมหลายๆคนเพื่อสรุปเป็นมติของกลุ่มทั้งหมด

1.4 การประชุมอภิปรายซักถามเป็นการประชุมหลังจากผู้ทรงคุณวุฒิอภิปรายจบแล้วและเปิดโอกาสให้ผู้ฟังมีโอกาสอภิปรายซักถามอย่างอิสระและเปิดเผยโดยซักถามเพื่อปรึกษาหารือหรือแสดงความคิดเห็นเพื่อได้ข้อเท็จจริงเพิ่มเติมต่อที่ประชุมหรือต่อผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งการซักถามนี้ช่วยให้ผู้ฟังจัดปัญหาและข้อสงสัยที่ได้รับฟังจากผู้อภิปรายด้วย

1.5 การประชุมแบบระดมความคิดเป็นการประชุมที่เน้นความคิดริเริ่มสร้างสรรค์มากกว่าการปฏิบัติโดยการให้สมาชิกของที่ประชุมแสดงความคิดเห็นในการแก้ปัญหาออกมาให้มากที่สุดโดยไม่ต้องคำนึงถึงการนำไปปฏิบัติการประชุมเพื่อระดมความคิดเป็นเทคนิคการประชุมที่นิยมใช้กันมากในการแสวงหาทางเลือกในการแก้ปัญหาในการคิดหาทางเลือกเพื่อรวบรวมคำตอบให้ได้มากที่สุดสมาชิกทุกคนออกความเห็นให้มากที่สุดด้วยการเปิดโอกาสให้สมาชิกแสดงความคิดเห็นอย่างเสรี

2. การมอบหมายให้ศึกษาค้นคว้าจากตำราถือเป็นการนิเทศทางอ้อมโดยมอบหมายให้ศึกษาจากเอกสารการสอนคู่มือครูจากบทความหรือจากตำราเป็นต้นโดยผู้บริหรต้องชี้แนะแหล่งค้นคว้าศึกษาและกำหนดหัวข้อให้ศึกษาโดยชัดเจนพร้อมทั้งกำหนดระยะเวลาทำการค้นคว้าและกำหนดวันเวลาและวิธีรายงานผลด้วยโรงเรียนอาจจัดตั้งศูนย์วิชาการหรือศูนย์รวมเอกสารหนังสือคู่มือครูหลักสูตรกระทรวงเทียบตลอดจนเอกสารที่ได้จากการฝึกอบรมเพื่อให้ครูได้ศึกษาค้นคว้าเช่นห้องสมุดหรือมุมหนังสือเฉพาะสำหรับครู

3. การให้คำปรึกษาหารือเป็นวิธีการนิเทศภายในโรงเรียนที่นำปัญหามาศึกษาอาจเป็นปัญหาส่วนตัวและปัญหาจากการปฏิบัติงานซึ่งผู้บริหารโรงเรียนจำเป็นต้องให้คำปรึกษาการให้คำปรึกษาหารือนอกจากจะเป็นการช่วยเหลือครูให้ปฏิบัติหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพยังเป็นการกระชับความสัมพันธ์ระหว่างผู้บริหารโรงเรียนกับครูอีกทั้งยังเป็นการเพิ่มขวัญและกำลังใจแก่ครูอีกวิธีหนึ่ง

4. การสาธิตการสอนนำมาใช้ในกรณีโรงเรียนประสบปัญหาเกี่ยวกับการสอนหรือในกรณีเพื่อชี้แนะแนวการสอนวิธีใหม่ๆเพื่อให้ครูทราบหรือประกอบการพิจารณานำมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนดังนั้นการสาธิตการสอนจึงไม่ใช่วิธีที่ดีที่สุดและผู้สาธิตไม่ใช่ผู้สอนที่ดีที่สุดหากเป็นเพียงต้นแบบเพื่อใช้ประกอบการวิเคราะห์แนวทางเลือกเท่านั้นดังนั้นผู้นิเทศจึงควรปรับและประยุกต์วิธีสอนพฤติกรรมการสอนจากผู้สาธิตนำมาดำเนินการให้สอดคล้องกับสภาพและพฤติกรรมของผู้สอน

5. การพาไปดูงานการพาไปดูงานหรือเยี่ยมชมโรงเรียนอื่นซึ่งเป็นโรงเรียนที่ประสบผลสำเร็จในเฉพาะเรื่องเช่นโรงเรียนดีเด่นการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโรงเรียนดีเด่นการจัดกิจกรรมสหกรณ์โรงเรียนดีเด่นในการจัดห้องสมุดโรงเรียนเป็นต้นเพื่อให้ครูได้รับประสบการณ์ตรงและนำมาประยุกต์ใช้ในโรงเรียนในการพาครูไปศึกษาดูงานผู้บริหารโรงเรียนจำเป็นต้อง

วางแผนโดยรอบคอบกำหนดจุดมุ่งหมายวัตถุประสงค์และกิจกรรมในการศึกษาดูงานให้ชัดเจนและแจ้งโครงการให้โรงเรียนหรือสถานศึกษาที่จะไปเยี่ยมชมรับทราบและติดต่อประสานงานในรายละเอียดให้ชัดเจนก่อนการเดินทางไปพอสมควร

6. การสนทนาทางวิชาการเป็นการนิเทศอย่างหนึ่งที่ได้ง่ายสะดวกประหยัดระยะเวลาดำเนินการไม่แน่นอนขึ้นอยู่กับความสะดวกเป็นสำคัญซึ่งอาจจะจัดในช่วงเวลาพักรับประทานอาหารกลางวันช่วงชั่วโมงว่างจากการสอนในห้องพักครูช่วงเวลาหลังเลิกเรียนหรือจัดขึ้นเป็นทางการในเวลาราชการ

7. การบริการเอกสารทางวิชาการและเอกสารสนเทศต่างๆเช่นหลักสูตรคู่มือครูแผนการสอน บทความทางวิชาการและเอกสารเพื่อชี้แนะปัญหาต่างๆให้แก่ครูเพื่ออำนวยความสะดวกและเพิ่มพูนความรู้

8. การเยี่ยมเยียนเพื่อสังเกตการสอนของครูเป็นการนิเทศทางตรงที่ได้ผลดีมากซึ่งมีลักษณะใกล้เคียงกับการสาธิตการสอนการเยี่ยมเยียนอาจเยี่ยมในสายชั้นเดียวกันหรือต่างระดับชั้นและเยี่ยมในโรงเรียนเดียวกันหรือต่างโรงเรียนทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความสามารถความจำเป็นและความต้องการของครูเป็นสำคัญ

9. การจัดปายนิเทศเพื่อใช้เป็นสื่อกลางในการให้ข่าวสารข้อมูล

10. การส่งเสริมให้ครูเขียนบทความทางวิชาการเป็นการช่วยให้ครูมีความก้าวหน้าในวิชาชีพอันเป็นวัตถุประสงค์ที่สำคัญอีกอย่างหนึ่งของการนิเทศการศึกษาซึ่งเป็นการกระตุ้นให้ครูศึกษาค้นคว้าและพัฒนาการเรียนการสอน

11. การส่งเสริมให้ครูได้ศึกษาต่อเป็นการส่งเสริมให้ครูมีความเจริญก้าวหน้าเพราะเป็นการเพิ่มพูนความรู้ทักษะและประสบการณ์เพื่อเกิดประโยชน์ต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและการปฏิบัติงาน

12. การสังเกตการสอนเป็นการนิเทศที่มุ่งเน้นปรับปรุงพฤติกรรมการสอนของครูในห้องเรียนโดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อช่วยเหลือครูให้พัฒนาพฤติกรรมการสอนให้มีประสิทธิภาพ

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2546, หน้า15-51)ได้กล่าวถึงกิจกรรมการนิเทศภายในดังนี้

1. การประชุมปฏิบัติการเป็นการประชุมที่เน้นให้ผู้เข้าประชุมมีความรู้ความเข้าใจและทักษะทั้งด้านทฤษฎีและด้านปฏิบัติอย่างแท้จริงโดยสามารถนำไปพัฒนางานให้มีคุณภาพขั้นตอนประกอบด้วย การเตรียมการประชุมโดยการวางแผนการประชุมการจัดสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวกการจัดเตรียมเอกสาร การเตรียมบุคลากรการประชุมปฏิบัติการประเมินผลโดยการทดสอบความรู้ของผู้เข้าประชุมปฏิบัติการ ประเมินผลสำเร็จของการประชุมปฏิบัติการตรวจสอบผลการปฏิบัติงานหลังการประชุมปฏิบัติการ

2. การระดมความคิดเป็นการประชุมเพื่อรับความคิดเห็นข้อเสนอแนะปัญหาข้อมูลใหม่ๆจากสมาชิกของที่ประชุมและความคิดริเริ่มต่างๆในการพัฒนางานขั้นตอนประกอบด้วยประธานหรือผู้ดำเนินการ สร้างบรรยากาศเป็นกันเองกับสมาชิกเสนอประเด็นพิจารณาให้สมาชิกทราบหรือตั้งคำถามให้ช่วยกันตอบให้สมาชิกตอบคนละ1 คำตอบต่อ1 รอบ เมื่อตอบครบทุกคนหรือมากพอแล้วอาจให้ตอบเพิ่มจนได้รับคำตอบครอบคลุมตามที่ต้องการรวบรวมจัดกลุ่มคำหรือข้อเสนอที่คล้ายคลึงกันเข้าด้วยกันและตัดข้อเสนอที่ไม่จำเป็นสรุปเป็นประเด็นสำคัญ

3. การศึกษาเอกสารทางวิชาการเป็นการมอบหมายเอกสารให้ผู้รับการนิเทศไปศึกษาค้นคว้าเรื่องใดเรื่องหนึ่งแล้วนำความรู้ที่ได้นั้นมาถ่ายทอดให้แก่คณะครูขั้นตอนประกอบด้วยเตรียมรับการนิเทศจาก การศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาเลือกผู้รับการนิเทศจากการศึกษาข้อมูลที่เป็นปัญหาสำคัญมอบเอกสารทาง วิชาการให้ผู้รับการนิเทศไปศึกษาค้นคว้าผู้รับการนิเทศสรุปย่อความรู้ที่ได้จากเอกสารผู้รับการนิเทศถ่ายทอด ความรู้ประเมินผลการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมสอนของครูผู้รับการนิเทศหลังจากจากที่ถ่ายทอดความรู้ ให้แก่คณะครูแล้วสรุปข้อมูลถ้าบรรลุตามวัตถุประสงค์ควรยกย่องชมเชยผู้รับการนิเทศเป็นการสร้างขวัญ กำลังใจและควรหมุนเวียนให้ผู้อื่นได้รับการนิเทศแบบเดียวกันบ้าง

4. การสนทนาวิชาการเป็นการประชุมครูหรือกลุ่มผู้สนใจในเรื่องราวข่าวสารเดียวกันโดย กำหนดให้มีผู้นำสนทนาคนหนึ่งนำสนทนาในเรื่องที่กลุ่มสนใจเพื่อเพิ่มพูนความรู้ความเข้าใจแนวทางการ ปฏิบัติงานเทคนิควิธีการแก่คณะครูในโรงเรียนขั้นตอนประกอบด้วยการสำรวจปัญหาความต้องการในเรื่องราว ข่าวสารที่สนใจร่วมกันหรือที่เป็นปัญหาร่วมกันเลือกผู้นำสนทนาทางวิชาการกำหนดปฏิทินการสนทนาทาง

วิชาการกำหนดเวลาสนทนา ครั้งละ 30-45 นาที ประเมินผลจากการพัฒนาตนเองและการเปลี่ยนแปลง พฤติกรรมการสอนของครู

5. การเยี่ยมนิเทศในชั้นเรียนเป็นการที่ผู้นิเทศพบและสังเกตการทำงานของครูในชั้นเรียนเพื่อ ร่วมกันพัฒนาการทำงานให้มีคุณภาพขั้นตอนประกอบด้วยสร้างข้อตกลงในการเยี่ยมนิเทศในชั้นเรียนผู้นิเทศ เข้าเยี่ยมชั้นเรียนตามข้อตกลงที่กำหนดร่วมกับครูวิเคราะห์และสรุปผลร่วมกับครูนำผลที่ได้ไปปรับปรุงแก้ไข การทำงาน

6. การศึกษาดูงานเป็นการพาบุคลากรในสถานศึกษาไปศึกษาค้นคว้าและเพิ่มพูนประสบการณ์ใน สถานที่ต่างๆ เพื่อพัฒนาตนเองและพัฒนางานให้มีคุณภาพขั้นตอนประกอบด้วยกำหนดวัตถุประสงค์ของการดู งานประสานงานกับหน่วยงานที่จะไปศึกษาดูงานควรใช้เวลาศึกษาดูงานให้นานพอสมควรหลังจากดูงานแล้ว ควรกลับไปสรุปแนวความคิดและวางแผนปรับปรุงงานต่อไป

7. การสังเกตการสอนเป็นการจัดให้บุคคลที่มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องการเรียนการสอนมาสังเกต พฤติกรรมการสอนของครูในขณะทำการสอนเพื่อให้ครูสามารถพัฒนาหรือปรับปรุงการสอนให้มี ประสิทธิภาพโดยใช้ข้อมูลย้อนกลับจากการสังเกตการสอนของผู้นิเทศขั้นตอนประกอบด้วยการสร้าง ความสัมพันธ์ระหว่างครูกับผู้นิเทศปรึกษาหารือและการเตรียมแผนการสอนสังเกตการสอนวิเคราะห์ พฤติกรรมการสอนร่วมกันเพื่อนำมาปรับปรุงการจัดการเรียนการสอน

8. การให้คำปรึกษาแนะนำเป็นการปรึกษากันระหว่างผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศเพื่อช่วยแก้ปัญหา ทั้งด้านส่วนตัวและการปฏิบัติงานหรือช่วยแนะนำส่งเสริมให้การปฏิบัติงานประสบความสำเร็จยิ่งขึ้นโดย สามารถดำเนินการได้ทั้งเป็นรายบุคคลและเป็นรายกลุ่มประกอบด้วยการบอกวิธีแก้ปัญหาโดยตรง (Directive Counseling) การนำเสนอข้อมูลและให้โอกาสผู้รับคำปรึกษาวิเคราะห์ปัญหาเอง (Non Directive Counseling) ให้ผู้รับคำปรึกษาเล่ารายละเอียดของปัญหาผู้นิเทศให้กำลังใจและส่งเสริมความรู้บางโอกาสทำให้ผู้รับคำปรึกษาวิเคราะห์และแก้ปัญหาเองได้การให้คำปรึกษาในลักษณะประสม (Directive - Non Directive Counseling) เป็นการผสมผสานกันทั้ง 2 ลักษณะซึ่งจะแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างกันและบาง เรื่องสามารถขอคำแนะนำโดยตรงได้ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับบุคลิกภาพและพื้นฐานที่แตกต่างกันของผู้รับคำปรึกษา

9. การอบรมเป็นการให้ครูเข้าศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมในวิชาชีพเพื่อเป็นการกระตุ้นให้ครูมีความ กระตือรือร้นทางวิชาการและนำความรู้ความสามารถที่ได้จากการอบรมไปใช้พัฒนาการจัดการเรียนการสอน ให้มีคุณภาพ 2 ลักษณะคือการจัดอบรมครูภายในโรงเรียนโดยเชิญบุคลากรภายนอกมาเป็นวิทยากรหรือให้ครู ในโรงเรียนที่มีความรู้ความสามารถเฉพาะเรื่องเป็นวิทยากรและส่งครูไปรับการอบรมทางวิชาการที่หน่วยงาน หรือสถาบันการศึกษาเป็นผู้จัดขั้นตอนประกอบด้วยนำเสนอเรื่องที่จะจัดอบรมแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินการ อบรมเตรียมเอกสารวัสดุสถานที่ดำเนินการอบรมตามตารางที่กำหนดประเมินผลวิเคราะห์รายงานผลการ อบรม

10. การสัมมนาเป็นการประชุมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องที่สนใจเพื่อสรุปข้อคิดเห็น และหาแนวทางในการปฏิบัติงานร่วมกันขั้นตอนประกอบด้วยการคัดเลือกหัวข้อสัมมนาให้ตรงกับความสนใจ และความต้องการของคณะครูเชิญวิทยากรเตรียมสถานที่วัสดุเอกสารสิ่งอำนวยความสะดวกดำเนินการสัมมนา สรุปและประเมินผลติดตามผลการปฏิบัติงานหลังการสัมมนา

11. การสาธิตการสอนเป็นกิจกรรมที่มุ่งให้ผู้ชมได้เห็นการดำเนินการคล้ายสถานการณ์จริงโดยนำ คณะครูไปชมการสาธิตการสอนในหรือนอกโรงเรียนเพื่อให้ครูนำประโยชน์ที่ได้จากการไปชมการสาธิตการสอน มาปรับปรุงการเรียนการสอนพัฒนาตนเองขั้นตอนประกอบด้วยการศึกษาปัญหาสำรวจความต้องการแจ้ง วัตถุประสงค์ร่วมกันให้ผู้สาธิตการสอนและผู้ชมการสาธิตการสอนทราบผู้ชมการสาธิตการสอนศึกษาสังเกต

กระบวนการขั้นตอนเทคนิควิธีการสอนรูปแบบต่างๆจัดบันทึกไว้และนำกระบวนการเทคนิควิธีการสอนที่ได้จากการสาธิตการสอนมาอภิปรายสรุปผลประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนติดตามผลการปฏิบัติงานของครูผู้ชมการสาธิตการสอน

2.9 เทคนิคการนิเทศภายในโรงเรียน

การดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษาจะประสบผลสำเร็จผู้บริหารโรงเรียนและผู้ที่ทำหน้าที่นิเทศภายในต้องเลือกเทคนิคการนิเทศภายในที่เหมาะสมกับผู้รับการนิเทศจึงจะทำให้การนิเทศมีประสิทธิภาพซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ(2546ข, หน้า 31-34) กล่าวถึงเทคนิคการนิเทศภายในโรงเรียนดังนี้

1. เทคนิคการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เป็นการนิเทศเพื่อพัฒนาครูในสภาวะการทำงานปกติอย่างต่อเนื่อง เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางการปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ มีแนวทางการดำเนินการคือ ผู้บริหารและคณะครูในสถานศึกษากำหนดข้อตกลงร่วมกันเกี่ยวกับเรื่องที่จะศึกษาลงมือปฏิบัติจริง สรุปแนวทางหรือความรู้ที่ได้จากการศึกษา จัดการนิเทศ จัดเวทีหรือบรรยากาศให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ โดยให้แต่ละคนนำข้อสรุปแนวปฏิบัติงานของตนเองมาแลกเปลี่ยนกับผู้คนที่สนใจเรื่องเดียวกัน สนทนาแลกเปลี่ยนความคิด และแลกเปลี่ยนผลงาน สรุปแนวคิดหรือองค์ความรู้ที่ได้จากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้

2. เทคนิค Jig Saw เป็นวิธีการนิเทศพัฒนาครูเป็นรายบุคคล โดยกลุ่มผู้รับการนิเทศเพื่อพัฒนาความรู้ ความเข้าใจแก่ครูผู้รับการนิเทศ แนวดำเนินการคือ ผู้นิเทศสำรวจความต้องการเรื่องของผู้รับการนิเทศต้องการรู้ จัดทำแผนและดำเนินการพัฒนาตามแผนโดยการแบ่งกลุ่มครั้งที่ 1 แบ่งกลุ่มศึกษาตามบัตรงาน แบ่งกลุ่มครั้งที่ 2 แต่ละกลุ่มนำความรู้ที่ได้จากการศึกษาครั้งที่ 1 มาแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันในกลุ่มใหญ่ ทุกคนทดสอบความรู้ด้วยตนเอง แต่ละคนสรุปเป็นองค์ความรู้ของตนเอง

3. เทคนิคคู่มือปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ เป็นวิธีการนิเทศพัฒนาครูเป็นรายบุคคลตามความต้องการของผู้รับการนิเทศ โดยวิธีการจับคู่พัฒนา เพื่อให้ครูมีความรู้ ความสามารถในการจัดการการเรียนรู้ตามแนวทางการปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ การดำเนินการคือ กำหนดข้อตกลงร่วมกันว่า ผู้ที่เข้ารับการพัฒนาดำเนินการต้องเผยแพร่ความรู้ ความสามารถโดยการลงมือปฏิบัติจริงพร้อมกับคู่มืออย่างน้อย 1 คน การปฏิบัตินั้นให้จัดการเรียนรู้ในสภาวะงานการทำงานปกติคู่มือแต่ละคนนำผลงานหรือกระบวนการทำงานมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน ปรับปรุงการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง

4. เทคนิคการสอนแบบจุลภาค (Microteaching Techniques) เป็นการนิเทศครูเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้โดยเฉพาะ เพื่อให้ครูสามารถพัฒนาทักษะการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับแนวทางการปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ได้ มีแนวดำเนินการคือ ทำความเข้าใจระหว่างผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ เตรียมเครื่องมือ สื่อ และวิธีการประเมินผลผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศตรวจแผนการเรียนรู้ร่วมกันก่อนนำไปสอนจริง การสอนจริงนั้นจำนวนนักเรียนประมาณ 5-10 คน ผู้รับการนิเทศการสอนตามแผนที่กำหนดไว้ ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศร่วมกันประเมินและสรุปผล ในกรณีที่ผลยังไม่พอใจ ผู้รับการนิเทศปรับปรุง และจัดทำแผนการเรียนรู้อีกครั้งเพื่อสอนจริง ในกรณีที่ผลน่าพอใจจึงนำวิธีสอนหรือทักษะนั้น ๆ ไปจัดการเรียนรู้ในห้องเรียนปกติ

5. เทคนิคการสอนแนะ (Coaching Techniques) เป็นการพัฒนาครูเป็นรายบุคคลโดยมีพี่เลี้ยง (Coach) ช่วยแนะนำ เพื่อพัฒนาครูให้สามารถจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพแนวดำเนินการคือ สร้างสัมพันธภาพที่ดีระหว่างผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ การศึกษาความต้องการพัฒนาความสามารถของผู้นิเทศจึงเป็นเรื่องสำคัญ เมื่อเลือกวิธีใดที่นำไปปรับปรุงการจัดการเรียนรู้แล้ว ควรกำหนดบทบาทของผู้นิเทศ

และผู้รับการนิเทศให้ชัดเจน การนำเทคนิค วิธีการนวัตกรรมการที่เลือกแล้วลงมือปฏิบัติ อาจจะดำเนินการโดยผู้
นิเทศเป็นผู้สาธิตหรือพาทำ

6. เทคนิคการร่วมแรงร่วมใจ เป็นการนิเทศที่ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศร่วมมือกันเพื่อพัฒนา
ครูผู้สอนให้มีความรู้ ความเข้าใจ และความสามารถในการจัดการเรียนรู้แนวดำเนินการ คือ ผู้นิเทศและผู้รับ
การนิเทศดำเนินการร่วมกันตั้งแต่ การวางแผน การปฏิบัติการประเมินผล สรุปและรายงานผลการพัฒนา โดย
จัดทำเอกสารรายงานผลการพัฒนาและประชุมร่วมกันระหว่างผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ เพื่อรับทราบผลการ
พัฒนาและใช้เป็นข้อมูลวางแผนพัฒนาต่อไป

7. เทคนิคการถามนำสนทนาวិชาการ เป็นการนิเทศที่ผู้นิเทศต้องการพัฒนาความรู้ความเข้าใจ
ของผู้รับการนิเทศ โดยใช้คำถามเพื่อพัฒนาครูผู้สอนให้มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตร การจัดการเรียน
การสอน การปฏิรูปการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล การประกันคุณภาพการศึกษา และเรื่องอื่น ๆ ที่
เกี่ยวกับการศึกษา แนวดำเนินการคือ ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศร่วมกันกำหนดขอบเขตเนื้อหาการนิเทศ การ
เตรียมข้อคำถามโดยผู้นิเทศเป็นผู้จัดเตรียมข้อคำถามตามขอบเขต เนื้อหาที่กำหนด ผู้รับการนิเทศ ศึกษา
รวบรวมข้อมูลเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันที่ประชุม สรุปความรู้ ความเข้าใจ ตามข้อคำถามและเสริมเพิ่มเติมใน
ส่วนที่ไม่สมบูรณ์ ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศร่วมกันประเมินและสรุปผลการดำเนินการทั้งด้านความรู้ ความ
เข้าใจในเนื้อหาสาระและความพึงพอใจ

8. เทคนิคแบบร่วมคิดร่วมทำ เป็นการนิเทศที่มุ่งพัฒนา และปรับปรุงการปฏิบัติงานของผู้รับการ
นิเทศ โดยผู้นิเทศให้ความช่วยเหลือ หรือสนับสนุนทุกขั้นตอน ในการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการวางแผนการสอน
การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล และการจัดทำเอกสารชั้นเรียน แนวดำเนินการคือ ผู้
นิเทศและผู้รับการนิเทศร่วมกันกำหนดแนวทางการพัฒนา ผู้รับการนิเทศนำวิธีการหรือนวัตกรรมที่คิดค้นไป
ปฏิบัติตามขั้นตอน ผู้นิเทศให้ความช่วยเหลือ ให้คำปรึกษาแนะนำ และให้กำลังใจพร้อมทั้งเสริมความรู้และ
ทักษะที่จำเป็นผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศร่วมกันวิเคราะห์ ประเมินผลและสรุปผลการพัฒนา

9. เทคนิคการตรวจสอบและประเมินตนเอง เป็นเทคนิคที่ผู้นิเทศต้องการพัฒนาความรู้ความ
เข้าใจ และทักษะของผู้รับการนิเทศโดยให้ตรวจสอบและประเมินตนเองตามหลักการหรือกฎเกณฑ์ที่ได้กำหนด
ร่วมกัน แนวดำเนินการคือ กำหนดเป้าหมายในการพัฒนา วางแผนการจัดการเรียนรู้โดยผู้รับการนิเทศวาง
แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ผู้รับการนิเทศจัดกิจกรรมการเรียนรู้กับผู้เรียนที่รับผิดชอบตามแผนการจัดการ
เรียนรู้ พร้อมทั้งตรวจสอบและประเมินการจัดการเรียนรู้ สรุปผลการประเมินตนเอง และเสนอผลการประเมิน
ตนเองต่อผู้นิเทศเพื่อร่วมกันหาแนวทางปรับปรุงแก้ไขในเรื่องที่ต้องปรับปรุง ส่วนเรื่องที่ปฏิบัติได้แล้วกำหนด
แนวทางการพัฒนาต่อไป

10. เทคนิคการนำเสนอตัวอย่างผลงาน เป็นเทคนิคที่ผู้นิเทศนำตัวอย่างผลงานที่ดีมาให้ผู้รับการ
นิเทศได้ศึกษาเรียนรู้ เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจ และสามารถพัฒนาผลงานทางวิชาการที่เกิดประโยชน์ต่อการ
พัฒนาผู้เรียนและพัฒนาวิชาชีพ แนวดำเนินการคือ ให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประโยชน์ของการพัฒนา
ผลงานวิชาการ ทั้งในการพัฒนาผู้เรียน ความก้าวหน้าด้านวิชาการทางการศึกษา และความก้าวหน้าในวิชาชีพ
ของครูผู้สอนในการเสนอขอเลื่อนตำแหน่งที่สูงขึ้น ผู้นิเทศเสนอตัวอย่างผลงานทางวิชาการ ให้ผู้รับการนิเทศ
ศึกษา ขั้นตอนดำเนินการพัฒนาผลงานจนเกิดผลสำเร็จ ผู้รับการนิเทศพิจารณาเลือกประเภทผลงานวิชาการที่
สอดคล้องเหมาะสมกับการปฏิบัติงานของตนเอง พร้อมทั้งเสนอขั้นตอนการพัฒนานาต่อผู้นิเทศผู้รับการนิเทศ
ดำเนินการพัฒนาผลงานทางวิชาการ และจัดทำเป็นรายงานผล ผู้นิเทศตรวจสอบความสมบูรณ์ถูกต้อง เพื่อ
แนะนำในการแก้ไข ปรับปรุง พัฒนาผลงานทางวิชาการ

อัมพร วัฒนนิรันดร์. (2546, หน้า 77) กล่าวถึงเทคนิคการนิเทศภายในโรงเรียนหลากหลายวิธี ได้แก่

1. เทคนิคการประชุม เป็นการนิเทศเชิงพัฒนา ผู้รับการนิเทศได้รับความรู้ความเข้าใจและทักษะในการปฏิบัติงาน เน้นให้ผู้เข้าประชุมมีความรู้ ความเข้าใจ และทักษะด้านทฤษฎีและด้านปฏิบัติอย่างแท้จริง โดยนำไปพัฒนาให้มีคุณภาพมากขึ้น

2. เทคนิคการสังเกต เป็นการนิเทศเชิงแก้ไข ผู้รับการนิเทศจะมีทักษะและเจตคติที่ดีในการสอน ซึ่งเป็นการจัดให้บุคคลหนึ่งที่มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องการเรียนการสอนมาสังเกตพฤติกรรมการสอนของครู ในขณะที่ทำ การสอน เพื่อให้ครูสามารถปรับปรุงการสอนให้มีประสิทธิภาพ โดยใช้ข้อมูลย้อนกลับจากการสังเกตการสอน

3. เทคนิคการให้คำปรึกษาแนะนำ เป็นการนิเทศรายบุคคล เน้นให้ผู้รับการนิเทศได้รับความรู้ความเข้าใจ เจตคติที่ดีต่อการปฏิบัติงาน เพื่อช่วยให้ผู้ปฏิบัติงานก้าวไปถึงจุดหมายปลายทาง

4. เทคนิคมนุษยสัมพันธ์ เป็นเรื่องของผู้นิเทศต้องทำงานร่วมกับครู ผู้นิเทศต้องรู้และเข้าใจเรื่องมนุษยสัมพันธ์และเสริมสร้างให้เกิดขึ้นในตนเอง เพราะเป็นการทำงานร่วมกันกับผู้อื่นอย่างมีความสุข เกิดความรักใคร่เชื่อถือ ศรัทธา ไว้วางใจซึ่งกันและกัน ร่วมมือร่วมใจทำงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย

5. เทคนิคกระบวนการกลุ่ม เป็นเทคนิคที่สำคัญอีกเทคนิคหนึ่ง เพราะการทำงานจะสำเร็จและได้ผลดีนั้น ต้องมาจากความคิดและร่วมกันปฏิบัติงานของบุคคลหลายฝ่าย การนิเทศปัจจุบันจึงนิเทศเป็นกลุ่มมากกว่านิเทศเป็นรายบุคคล ผู้นิเทศจะทำงานได้ดีหรือล้มเหลวขึ้นอยู่กับความสามารถที่จะดำเนินการนิเทศเป็นกระบวนการกลุ่มหรือทีม ทั้งนี้เพราะการนิเทศจะดำเนินการไปได้ดีถ้ากลุ่มและทีมงานมีประสิทธิภาพ

6. เทคนิคเสนอแนะ เป็นการใช้แทนคำ สั่ง แนะนำให้ทราบถึงความจำเป็นในการดำเนินการนิเทศ

7. เทคนิคสาธิต เป็นการนิเทศเชิงพัฒนา ผู้รับการนิเทศได้รับความรู้และประสบการณ์ในการสอนเพิ่มขึ้น การสาธิตการสอนเป็นกิจกรรมที่มุ่งให้ผู้ดูได้เห็นการดำเนินการคล้ายสถานการณ์จริง นำประโยชน์จากการชมสาธิตไปปรับปรุงการเรียนการสอน และพัฒนาตนเอง และเป็นการเสริมแรงผู้สาธิตการสอนให้ปรับปรุงตนเองให้มากยิ่งขึ้น และเพื่อสร้างขวัญกำลังใจแก่ผู้สาธิตการสอน

8. เทคนิคชวนพาที เป็นเทคนิคที่เป็นการสนทนาในหลักการและวิชาการให้ในสิ่งที่ขาด เป็นการชวนให้พูด ชวนให้คิด ชวนให้ทำงาน

2.10 การนิเทศภายในของผู้บริหารโรงเรียน

บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการนิเทศภายในโรงเรียน คือ ผู้นิเทศ ผู้รับการนิเทศ และผู้สนับสนุนการนิเทศ ผู้บริหารโรงเรียนนอกจากจะเป็นผู้นิเทศแล้ว ยังเป็นผู้ที่ช่วยสนับสนุนให้ผู้รับการนิเทศคือ ครู ได้พัฒนาคุณภาพทั้งด้านการเรียนการสอน และการพัฒนาตนเองอีกด้วยซึ่งถือได้ว่าผู้บริหารโรงเรียนเป็นผู้ที่มีส่วนสำคัญในการดำเนินการนิเทศภายในบรรลุผล ส่งผลดีทั้งผู้เรียน ครู และคุณภาพการศึกษา ซึ่ง ชุมศักดิ์ อินทร์รักษ์ (2546, หน้า 37) ได้กล่าวถึง ผู้บริหารระดับผู้อำนวยการ อาจารย์ใหญ่ หรือครูใหญ่ มีหน้าที่ต่อการนิเทศภายในโรงเรียน คือ

1. การช่วยให้ครูอาจารย์แต่ละคนทำหน้าที่การสอนให้ได้ผลดีแก้ปัญหาของครูอาจารย์แต่ละคนทางด้านการสอน ช่วยให้ครูอาจารย์มีความเจริญงอกงามในวิชาชีพของตนเอง
2. การเป็นผู้ประสานงานและบริการแก่ครูอาจารย์ทุกคนในด้านการสอน
3. การเป็นวิทยากรที่ดีที่สุดของครูอาจารย์ในทุกโอกาส
4. การเป็นผู้ประเมินผลการเรียนการสอนเพื่อปรับปรุงพัฒนาให้ดีขึ้น
5. การเป็นผู้นำที่ดีของโรงเรียนและชุมชน สร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนเพื่อร่วมมือในด้านการนิเทศภายในโรงเรียน

6. การช่วยเหลือครูอาจารย์ในด้านวิชาการ

7. ส่งเสริมขวัญและกำลังใจในการทำงาน

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2546, หน้า 139 - 140) ได้กล่าวถึง ความสำคัญ กับบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนกับการนิเทศไว้ดังนี้ คือ

1. กำหนดจุดมุ่งหมายการนิเทศให้เกิดผลการปฏิบัติงาน

1.1 ส่งเสริมการปฏิบัติงานและความร่วมมือในการทำงานของครูเป็นคณะ

1.2 ส่งเสริมให้ครูรักงานวิชาการ ทำงานวิชาการสม่ำเสมอ เคารพหลักการและเหตุผลการ

ปรับปรุงคุณภาพของงาน

2. กำหนดวิธีการหาข้อมูล ศึกษาปัญหาและข้อบกพร่องงานวิชาการของโรงเรียนด้วยวิธีการต่าง ๆ

2.1 เยี่ยมชั้นเรียนและสังเกตการสอน

2.2 ปรึกษาหารือกับครูเป็นรายบุคคลและคณะ

2.3 จัดประเมินผลงานวิชาการของโรงเรียน

2.4 ศึกษาความเคลื่อนไหวทางการศึกษาเพื่อเป็นแนวทางปรับปรุงงาน

2.5 รับฟังข้อพิจารณา ข้อเสนอแนะ ข้อคิดเห็นจากบุคคลภายนอกโรงเรียน เช่น

ศึกษานิเทศก์ กรรมการโรงเรียน ผู้นำชุมชน เป็นต้น

3. กำหนดกิจกรรมการนิเทศภายในตามความต้องการและความจำเป็นตามสภาพของโรงเรียน ได้แก่

3.1 ปฐมนิเทศครูบรรจุใหม่ ให้เข้าใจในวิธีการทำงาน

3.2 จัดให้มีการสาธิตการสอน

3.3 จัดประชุมครูเกี่ยวกับงานวิชาการในระดับชั้นและระดับกลุ่มประสบการณ์

3.4 จัดให้มีการอบรมครูเพื่อเพิ่มพูนประสบการณ์

3.5 จัดประชุมเชิงปฏิบัติการ เช่น การจัดทำอุปกรณ์การสอน แผนการสอน

3.6 จัดบริการเอกสารทางวิชาการแก่ครู เช่น หลักสูตร คู่มือครู หนังสือประกอบการค้นคว้า

เป็นต้น

3.7 จัดให้มีการศึกษาดูงานการสอนของโรงเรียนอื่นเพื่อสร้างแนวทางปรับปรุงงาน

3.8 ให้ครูได้มีวัสดุและสื่อในการเรียนการสอนอย่างเพียงพอ

3.9 จัดให้ครูได้มีการประเมินผลตนเอง

3.10 ร่วมวางแผนกับศึกษานิเทศก์ ในการปรับปรุงงานของโรงเรียน

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2546, หน้า 47-48) ได้ระบุไว้ว่าในการพัฒนาระบบการนิเทศภายในโรงเรียนนั้น ผู้บริหารโรงเรียนควรมีบทบาทดังต่อไปนี้

1. ศึกษาความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาระบบนิเทศของโรงเรียน

2. สร้างความตระหนักถึงความสำคัญ และความจำเป็นของการพัฒนาระบบนิเทศของโรงเรียน

ให้แก่คณะครูในโรงเรียน และการพัฒนาตนเอง

3. จัดหรือดำเนินการให้มีการจัดระบบนิเทศของโรงเรียน โดยผู้บริหารโรงเรียนเป็นบุคลากรหลักในการดำเนินการ

4. ให้ความรู้ให้คำแนะนำแก่บุคลากรที่ได้รับมอบหมายให้เป็นผู้นิเทศในโรงเรียน

5. ร่วมดำเนินการพัฒนาระบบนิเทศของโรงเรียนกับคณะครูในโรงเรียน

6. ติดตามประเมินผลดำเนินการร่วมกับคณะครูในโรงเรียนและให้ข้อมูลป้อนกลับแก่คณะครูในโรงเรียนให้เห็นความก้าวหน้าของตนเอง

7. เผยแพร่ความสำเร็จของคณะครูในโรงเรียน ให้เกิดการเสริมแรง ให้การยกย่องเพื่อให้เกิดขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน

ฉลอง ปิ่นทอง (อ้างถึงใน สุกานดา ตปนียางกูร, 2549, หน้า 177-184) ได้เสนอว่าผู้บริหารโรงเรียนมีบทบาทในการนิเทศภายใน ดังนี้

1. การปฏิรูประบบนิเทศครูใหม่ โดยปกติครูใหม่ย่อมจะมีปัญหาเกี่ยวกับการปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมของโรงเรียน เช่น สภาพการเรียนการสอน เจตคติของเพื่อนครู ความเป็นอยู่ของครูนโยบายของโรงเรียน ฯลฯ ดังนั้นการปฏิรูประบบนิเทศครูใหม่จึงช่วยเพื่อให้ครูใหม่เข้าใจสิ่งต่าง ๆ อย่างถูกต้องโดยเร็วที่สุด
2. การจัดประชุมก่อนเปิดภาคเรียน เพื่อชี้แจงถึงงานที่จะต้องทำเมื่อเปิดภาคเรียน
3. การสังเกตการสอนในชั้น ผู้บริหารโรงเรียนคอยหาโอกาสเข้าไปสังเกตการสอนของครู เพื่อหาทางช่วยเหลือครูในด้านเนื้อหาวิชา และ อื่น ๆ ที่จำเป็น
4. การนิเทศด้วยการให้คำปรึกษาหารือเป็นรายบุคคล หรือเป็นกลุ่ม
5. การจัดประชุมปฏิบัติต่าง ๆ เช่น การจัดอภิปรายเกี่ยวกับวิธีสอนต่าง ๆ
6. การจัดสัมมนาครูเกี่ยวกับวิธีสอนพัฒนาการของเด็ก การใช้อุปกรณ์อื่น ๆ
7. ประสานงานให้หัวหน้ากลุ่มประสบการณ์ต่าง ๆ วางแผนการสอนระยะยาวและจัดทำแผนการสอน ตลอดจนกำหนดการวัดผลและการประเมินผล
8. อำนวยความสะดวกในการทำงานของครู นับตั้งแต่การจัดหาวัสดุอุปกรณ์การสอนแบบเรียน และหนังสือค้นคว้าต่าง ๆ ซึ่งจะช่วยให้ครูมีความรู้และทำงานได้ดียิ่งขึ้น
9. จัดให้มีศูนย์วิชาการสอนของโรงเรียนนั้น โดยศูนย์วิชาการนี้จะรวบรวมวัสดุอุปกรณ์ หนังสือค้นคว้า และคู่มือในการสอนวิชาต่าง ๆ ไว้ให้ทุกฝ่ายได้ศึกษา
10. การวัดผลและประเมินผล กล่าวคือ จะต้องสร้างหรือหาเครื่องมือและวิธีการในการสอนและวัดความรู้ ความสามารถด้านต่าง ๆ ทั้งนี้เพื่อทราบการดำเนินการเรียนการสอนว่ามีจุดอ่อน จุดแข็งตรงไหนเพื่อจะได้แก้ไข และส่งเสริมให้ตรงจุด อาจใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ของนักเรียน การสังเกตการสอนของครู การใช้แบบสอบถามและเครื่องมือ
11. การเชิญวิทยากรมาให้ความรู้ในเรื่องที่เป็นเทคนิคใหม่ ๆ ที่ครูในโรงเรียนไม่รู้ อาจเชิญวิทยากรจากภายนอกมาให้ความรู้ เช่น ศึกษานิเทศก์ เจ้าหน้าที่ฝ่ายวิชาการหรือ ผู้เชี่ยวชาญในสาขาต่าง ๆ มาให้ความรู้เป็นครั้งคราว

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2546, หน้า 53-54) กล่าวว่า ผู้บริหารสถานศึกษาจะมีบทบาทในการนิเทศการสอนอยู่ 3 ประการ

1. บทบาทในการพัฒนาหลักสูตร
2. บทบาทในการเป็นผู้นำการเรียนการสอน
3. บทบาทในการเป็นผู้ประเมินการสอน

Wiles (อ้างถึงใน บันลือ พฤกษะวัน, 2547, หน้า 22-24) ได้กล่าวถึงบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนในฐานะผู้นำ 6 บทบาทด้วยกัน ดังนี้

1. บทบาทในด้านมนุษยสัมพันธ์ ผู้บริหารโรงเรียนมีหน้าที่ทำให้เกิดความเข้าใจอันดีภายในกลุ่มและพยายามขจัดข้อขัดแย้งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในกลุ่ม
2. บทบาทในฐานะผู้นำ ผู้บริหารโรงเรียนทำหน้าที่ดังต่อไปนี้คือ พัฒนาความเป็นผู้นำให้เกิดขึ้นแก่ผู้อื่น ช่วยให้ผู้อื่นมีความรับผิดชอบ มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ร่วมในการใช้อำนาจและมีส่วนร่วมในความรับผิดชอบ

3. บทบาทในการจัดการและอำนวยการในหน่วยงาน ผู้บริหารโรงเรียนมีหน้าที่ดังนี้คือ พัฒนาการจัดการของหน่วยงานในโรงเรียน ช่วยให้การดำเนินงานของคณะกรรมการต่างๆ ในองค์การดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ ในการตัดสินใจเรื่องใดก็ตามต้องดำเนินไปตามขั้นตอนของกระบวนการตัดสินใจเมื่อกลุ่มตัดสินใจในเรื่องใดไปแล้วจะต้องไม่คัดค้าน พยายามทำให้ทุกคนในกลุ่มมีเป้าหมายอันเดียวกันเพื่อให้เกิดวินัยในกลุ่ม และส่งเสริมให้ทุกคนมีวินัยในตนเอง

4. บทบาทในการคัดเลือกและใช้ประโยชน์ของบุคลากร ผู้บริหารโรงเรียนมีหน้าที่ดังนี้คือ พิจารณาคัดเลือกบุคลากรใหม่ให้ตรงกับความต้องการ โดยให้ครูในโรงเรียนมีส่วนร่วมในการพิจารณาเลือกด้วย ช่วยให้บุคลากรที่เข้าทำงานใหม่รู้สึกว่าเขาเป็นที่ต้องการของโรงเรียนมีความอบอุ่นใจ และมีความเชื่อมั่นในตนเอง

5. บทบาทในการสร้างขวัญของครู ผู้บริหารโรงเรียนมีหน้าที่ดังต่อไปนี้ คือ ช่วยให้ครูพอใจงานที่ทำ มีความสะดวกสบายปลอดภัยในการปฏิบัติงาน ให้ครูมีส่วนร่วมในการวางแผนโครงการและนโยบายต่างๆ ของโรงเรียน ช่วยให้ครูเชื่อมั่นในความสามารถของตนเอง ให้ครูรู้สึกว่าตนเองมีความสำคัญและเป็นที่ต้องการของบุคคลอื่น จัดให้มีการบริการต่างๆ เช่น คู่มือครูการอบรม ตามที่ครูต้องการ

6. บทบาทในการพัฒนาครู ผู้บริหารโรงเรียนมีหน้าที่ดังต่อไปนี้ คือ จัดให้มีการอบรมในหน่วยงาน โดยจัดให้ตรงตามความต้องการของครู การประชุมครูที่จัดให้มีขึ้นช่วยให้ครูมีความก้าวหน้า ใช้วิธีการสังเกตการสอน แต่ต้องมีความเข้าใจกันทั้งสองฝ่าย ใช้วิธีการวัดผลเพื่อพัฒนาบุคลากรให้เกิดประสิทธิภาพด้านการเรียนการสอน

จากบทบาทข้างต้นของผู้บริหารโรงเรียนในการนิเทศภายใน ได้แสดงให้เห็นว่าผู้บริหารโรงเรียนเป็นบุคคลสำคัญที่จะสนับสนุนและส่งเสริมการนิเทศภายในโรงเรียนให้สามารถดำเนินการไปได้อย่างประสบผลสำเร็จ งานการศึกษาครั้งนี้ผู้ศึกษามีความสนใจเกี่ยวกับสภาพการนิเทศภายในโดยผู้บริหารโรงเรียน 5 ด้าน คือ

1. ด้านการจัดการเรียนการสอน
2. ด้านการประเมินผลการสอน
3. ด้านการพัฒนาบุคลากร
4. ด้านมนุษยสัมพันธ์
5. ด้านการสร้างขวัญกำลังใจ

โดยมีรายละเอียดเกี่ยวกับด้านต่าง ๆ ดังนี้

2.11 ด้านการจัดการเรียนการสอน

ภารกิจหลักโรงเรียนอยู่ที่การจัดการเรียนการสอนให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพการจัดและการดำเนินการด้านการเรียนการสอนจะเป็นไปด้วยดี ด้วยการวางแผน การบริหารงานด้วยความร่วมมือของบุคลากรในโรงเรียน โดยเฉพาะครูผู้สอน ซึ่งเป็นตัวจักรสำคัญที่จะทำให้การเรียนการสอนมีคุณภาพ เป็นผู้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้เหมาะสมผู้เรียน ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2546, หน้า 151-161) ได้กล่าวถึงการจัดการเรียนการสอนว่า ในการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ งานการจัดการเรียนการสอนหลายงาน ได้แก่ การจัดทำประมวลการสอน การจัดทำแผนการเรียน การจัดทำตารางสอน การจัดชั้นเรียน การจัดครูอาจารย์เข้าสอนการสอนซ่อมเสริม การเลือกตำราเรียน การจัดทำคู่มือ ด้านวิชาการ การจัดทำคู่มือนักเรียน นักศึกษา และการจัดห้องศูนย์ควบคุมการเรียนการสอน การพัฒนาครูอาจารย์ การปรับปรุงการเรียนการสอน

สถานศึกษาควรวางแผนปฏิบัติงานเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษาของตนเองโดยพิจารณาจากนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ

สุวิทย์ มูลคำ และอรทัย มูลคำ (2546, หน้า 7-8) ได้กล่าวถึงการจัดกิจกรรมและการเรียนการสอนไว้ว่า กิจกรรมและการทำงานอันจะนำไปสู่การพัฒนาผู้เรียนครบทุกด้านโดยจะต้องจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย การที่ผู้สอนจะจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลายได้นั้น ผู้สอนจะต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับรูปแบบการสอนวิธีการสอนแบบต่างๆ ก่อนออกแบบการเรียนรู้หรือวางแผนการจัดการเรียนรู้ที่ดีได้ สำหรับบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนในฐานะเป็นผู้นำการจัดการเรียนการสอน ในการจัดการเรียนการสอนนั้น กิติมา ปรีดีดิลก (2532, หน้า 61) กล่าวว่า ผู้บริหารมีหน้าที่โดยตรงที่จะทำให้มีการจัดการเรียนที่เหมาะสม มีการสอนที่ถูกต้อง อำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ โดยให้มีการจัดแผนการเรียน การจัดแบบเรียน การจัดห้องสมุด การจัดคู่มือครู

James B. Burr and others. (อ้างถึงใน ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์, 2546, หน้า 60)กล่าวไว้ดังนี้

1. จะต้องเปิดโอกาสให้ครูรู้จักปัญหาความต้องการและพฤติกรรมของนักเรียนที่สอนเป็นอย่างดี
2. จะต้องช่วยให้นักเรียนได้รับความเสมอภาคทุกคน
3. จะต้องเหมาะสมกับจุดมุ่งหมายของสถานศึกษา
4. จะต้องส่งเสริมให้นักเรียนดำรงชีวิตร่วมกับเพื่อนในหมู่คณะได้อย่างมีความอบอุ่นและมีความสุข

ความสุข

5. จะต้องเปิดโอกาสให้เกิดการฝึกฝนการอยู่ร่วมกันของนักเรียนในระบอบประชาธิปไตยอย่าง

มากที่สุด

6. จะต้องกระตุ้นให้ครูได้รับความสนใจกับการพัฒนาการทุกด้านของเด็ก
7. จะต้องช่วยให้เกิดบูรณาการประสบการณ์ทั้งมวลของเด็ก
8. จะต้องยืดหยุ่นให้เหมาะสมกับความต้องการและความสนใจของเด็ก
9. จะต้องส่งเสริมสมรรถภาพในการสอนของครูให้ดียิ่งขึ้น

กองพัฒนาบุคคล สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ(2545, หน้า 5) ได้กล่าวถึงบทบาทของผู้บริหารที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอน ดังนี้

1. จัดให้มีแผนการสอนทุกชั้นทุกกลุ่มประสบการณ์ ผู้บริหารต้องเป็นผู้นำและกระตุ้นให้ครูจัดทำแผนการสอนและนำแผนการสอนไปใช้ด้วย
2. จัดห้องเรียนให้เหมาะสมและสอดคล้องกับจำนวนนักเรียนรวมถึงการจัดวัสดุครุภัณฑ์และสิ่งอำนวยความสะดวกให้เพียงพอตามความจำเป็น
3. จัดสถานที่ อุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้ และห้องพิเศษเพื่อสนับสนุนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในกลุ่มประสบการณ์ต่างๆตามสภาพความพร้อมของโรงเรียน
4. ตรวจสอบการจัดตารางสอนให้เหมาะสมกับเวลาและสอดคล้องกับอัตราเวลาเรียนในหลักสูตรทุกกลุ่มประสบการณ์ ทุกชั้นเรียนและให้มีตารางสอนรวมของโรงเรียนด้วย
5. จัดทำหรือจัดหาเอกสารหลักสูตร และแบบพิมพ์ต่างๆที่สนับสนุนการสอน เช่นแผนการสอน คู่มือครู ให้เพียงพอกับความต้องการ เป็นต้น
6. จัดครูประจำชั้น ครูประจำวิชาให้เหมาะสม โดยคำนึงถึงความรู้ความสามารถ และประสบการณ์ หากไม่สามารถดำเนินการให้สมครใจ ทั้งนี้ให้คำนึงถึงผลกระทบที่เกิดกับนักเรียน
7. ติดตามการจัดการเรียนการสอนของครูโดยตรวจแผนการสอน หรือบันทึกการสอนของครูอย่างสม่ำเสมอ

8. เยี่ยมชั้นเรียน หรือสังเกตการสอน โดยกำหนดเป็นปฏิทินปฏิบัติงานไว้
 9. จัดครูเข้าสอนแทนครูที่ขาดหรือครูไม่มาปฏิบัติงานโดยมีการบันทึกมอบหมายงานหรือบันทึก รายงานผลการปฏิบัติงานเป็นลายลักษณ์อักษร
 10. ติดตามช่วยเหลือพิเศษ ช่วยแก้ปัญหาในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนให้แก่ครู ให้ขวัญและกำลังใจในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามหลักสูตร
 11. เป็นผู้นำให้ครูปรับปรุงการสอน ให้รู้จักใช้เทคนิคและวิธีการสอนแบบต่างๆ และเลือก กิจกรรมการสอนโดยคำนึงถึงสภาพความพร้อมของนักเรียน โรงเรียน ชุมชนและสิ่งแวดล้อม
- กระทรวงศึกษาธิการ (2546, หน้า 11) ได้สรุปว่า การเรียนการสอนเป็นกิจกรรมที่สำคัญที่สุดใน กระบวนการใช้หลักสูตร เพราะเป็นกิจกรรมที่ใกล้ชิดกับเด็กและเด็กได้ปฏิบัติมากที่สุดกิจกรรมการเรียน การสอนเป็นกิจกรรมที่ครูและเด็กต้องทำร่วมกันโดยการเรียนการสอนเป็นการดำเนินการเพื่อเอื้ออำนวย ให้การจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเป็นไปอย่างราบรื่น บรรลุผลตามจุดหมาย และต้องมีการ จัดระบบสนับสนุน ซึ่งประกอบด้วย
1. จัดสิ่งสนับสนุนเพื่ออำนวยความสะดวก ส่งเสริมการเรียนรู้ การค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง ของผู้เรียนในลักษณะต่างๆ และเพื่อให้ครูสามารถออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วิธีการที่หลากหลาย น่าสนใจ และมีประสิทธิภาพ
 2. แหล่งค้นคว้าสำหรับผู้เรียน เช่น ห้องสมุด ศูนย์หนังสือ ห้องโสตทัศนศึกษาห้องสมุดหมวดวิชา ซึ่งควรเป็นสถานที่ที่ได้รับการพัฒนาให้เป็นแหล่งค้นคว้าที่เป็นระบบ สะดวกง่ายต่อการค้นคว้าเป็นสถานที่ที่ สะอาด สงบ มีสื่อหลากหลาย นำเข้าไปใช้บริการ
 3. สื่อวัสดุอุปกรณ์ การจัดการเรียนรู้ ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญจะฝึกให้ผู้เรียนได้คิดทำและ แสดงออก ครูมีบทบาทเป็นผู้กระตุ้นให้ผู้เรียนได้คิดและปฏิบัติด้วยตนเองซึ่งต้องอาศัยสื่อและวัสดุ อุปกรณ์ที่ หลากหลายน่าสนใจ โรงเรียนจึงควรสนับสนุนสิ่งเหล่านี้ให้พร้อม เพื่อให้ครูสามารถเลือกใช้ เตรียมหรือจัดทำ เพิ่มเติมได้อย่างสะดวก และให้ผู้เรียนได้ใช้คิดค้น ปฏิบัติด้วยตนเอง
 4. จัดให้มีผู้รับผิดชอบสนับสนุนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อให้การดำเนินการเป็นไปใน เป้าหมาย ทิศทางเดียวกัน มีผู้รับผิดชอบ ดูแลอำนวยความสะดวกให้การจัดการเรียนรู้เพื่อให้ การดำเนินการ เป็นไปอย่างราบรื่นได้ผล โรงเรียนควรจัดให้มีคณะกรรมการดูแลรับผิดชอบซึ่งอาจมอบหมายให้คณะกรรมการ ด้านวิชาการของโรงเรียนที่มีอยู่แล้วเป็นผู้รับผิดชอบหรือกำหนดกลุ่มบุคคลขึ้นมาดูแลโดยเฉพาะกำหนดให้มี บทบาทหน้าที่ที่ชัดเจนเช่น
 - 4.1 จัดทำแผนโครงการด้านต่างๆ เพื่อสนับสนุนการพัฒนาการจัดการเรียนรู้
 - 4.2 จัดกิจกรรมพัฒนาบุคลากรในลักษณะต่างๆ เพื่อให้ครูผู้สอนมีเจตคติที่ดี
 - 4.3 ความรู้ความเข้าใจ และทักษะการปฏิบัติที่เพียงพอ เหมาะสมต่อการดำเนินการจัดการ เรียนรู้
 - 4.4 ส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้ในโรงเรียน ให้เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้
 - 4.5 ดูแลให้คำปรึกษาแก่ครูผู้สอนในกิจกรรมการเรียนรู้โดยการพูดคุย รับฟังปัญหาและ อุปสรรคต่างๆ ให้คำแนะนำ และร่วมแก้ไข
 - 4.6 อำนวยความสะดวกด้านต่างๆแก่ครูผู้สอน ไม่ว่าจะเป็นการจัดสรรสิ่งสนับสนุนด้านต่าง ๆ การอำนวยความสะดวกเรื่องห้องเรียน วัสดุ อุปกรณ์ ตารางเวลา
 - 4.7 สนับสนุนระบบนิเทศ กำกับ ติดตาม สร้างเสริมขวัญกำลังใจแก่ครูผู้สอนเพื่อให้การจัดการ เรียนรู้เป็นไปตามวัตถุประสงค์

4.8 ประเมินผลการปฏิบัติงาน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ(2545,หน้า9)ได้เสนอแนะว่ากระบวนการพัฒนาคนในสถานศึกษาก็เหมือนกับการสร้างบ้าน เพียงแต่การสร้างบ้านนั้นต้องใช้สถาปนิก ซึ่งเป็นบุคคลภายนอกมาดำเนินการเมื่อสร้างบ้านเสร็จแล้วก็เสร็จเลย ไม่ต้องทำต่อแต่กระบวนการสร้างคนนั้นผู้ที่เป็นสถาปนิก คือ ครู และผู้บริหารซึ่งเป็นบุคคลภายในจะต้องร่วมมือกันพัฒนาเด็กให้มีคุณภาพดีและจะต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องโดยไม่หยุด ผู้บริหารสถานศึกษาและครูปฏิบัติการสอนในสถานศึกษามีการร่วมกันกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจนว่าต้องการพัฒนาเด็กให้มีคุณสมบัติเป็นอย่างไรและถ้าจัดให้เด็กมีคุณสมบัติดังกล่าวแล้ว ก็ต้องเริ่มต้นที่ช่วยกันคิด และวางแผน (Plan) ว่าจะทำอย่างไร (Do) ช่วยกันตรวจสอบ (Check)และปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่อง (Act) เพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดอย่างต่อเนื่อง เพื่อพัฒนาปรับปรุงคุณภาพให้ดียิ่งขึ้นอยู่ตลอดเวลาโดยมีการร่วมกันทำงานเป็นทีม มุ่งหวังให้มีประสิทธิภาพในการบริหารจัดการสถานศึกษาที่เน้นคุณภาพของนักเรียนเป็นสำคัญ

นอกจากนี้ วัฒนาพร ระงับทุกข์ (2547, หน้า 79)ได้ให้ความสำคัญของผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งเป็นปัจจัยในการนำแนวคิดในเรื่องการจัดการเรียนการสอนไปสู่ความสำเร็จได้อย่างเป็นระบบชัดเจนและจริงจัง เพราะเพียงลำพังครูปฏิบัติการสอนถึงแม้จะมีความรู้ความสามารถและทักษะในการจัดการเรียนการสอนมากเพียงใดนั้นก็ไม่สามารถประสบความสำเร็จได้หากขาดระบบการสนับสนุนที่ดีเพียงพอ บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการดำเนินการประกอบด้วย การจัดทำแผนงานโครงการเพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนการสอน การกำหนดนโยบายของโรงเรียนโดยมีเป้าหมายที่สำคัญคือการจัดการเรียนการสอนซึ่งโรงเรียนต้องดำเนินการให้ประสบความสำเร็จ บุคลากรทุกคนจะต้องรับทราบ ยึดถือเป็นแนวปฏิบัติและสนับสนุนให้เกิดผลอย่างจริงจัง การกำหนดความต้องการ ความจำเป็นในด้านต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็น ด้านบุคลากร(Man) ด้านงบประมาณ (Money) ด้านวัสดุอุปกรณ์(Material) และการจัดการ (Management) การเตรียมการให้เกิดความพร้อมในการจัดการเรียนการสอน ควรจะได้มีการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันของโรงเรียนทุกด้านไม่ว่าจะเป็นการจัดการเรียนการสอน ความรู้ความสามารถของครูปฏิบัติการสอน รวมถึงสิ่งที่สนับสนุนการเรียนการสอนทุกด้าน เพื่อกำหนดความต้องการจำเป็นในการพัฒนาว่าโรงเรียนต้องดำเนินการเตรียมการด้านใดบ้าง เพื่อที่จะจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ เช่น หากวิเคราะห์สภาพปัญหาแล้วพบว่า ครูผู้สอน ขาดเทคนิคในการจัดการเรียนการสอน ขาดสื่อการเรียนการสอน ก็นำไปสู่การกำหนดแนวทางการดำเนินการแก้ปัญหาหรือพัฒนาที่เหมาะสมและเป็นไปได้มากที่สุด การจัดทำแผนงานโครงการเมื่อระบุความต้องการจำเป็นในการพัฒนาทางเลือกในการดำเนินงานที่เหมาะสมแล้ว จะเป็นการจัดทำแผนงาน โครงการที่จะดำเนินการเพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนต่อไป

สรุปได้ว่าการนิเทศภายในด้านการจัดการเรียนการสอน หมายถึงการเปิดโอกาสให้คณะครูร่วมแสดงความคิดเห็นเพื่อปรับปรุงแก้ไขปัญหาอุปสรรคด้านการเรียนการสอนเปิดโอกาสให้คณะครูมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนเปิดโอกาสให้คณะครูมีส่วนร่วมในการจัดทำสื่อและเครื่องมือเป็นผู้นำทางวิชาการใช้หลักในการจูงใจและการเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานของคณะครูมีความรู้ความสามารถเกี่ยวกับพฤติกรรมผู้นำมีความรู้เกี่ยวกับการบังคับบัญชาการมอบหมายงานและการมอบอำนาจหน้าที่แก่ผู้ใต้บังคับบัญชาการกำหนดตัวบุคคลให้รับผิดชอบเกี่ยวกับงานการเรียนการสอนการสำรวจความต้องการด้านการจัดการเรียนการสอนจากคณะครูโดยวิธีต่างๆเช่นการสัมภาษณ์การใช้แบบสอบถามเป็นต้นมีการศึกษาและรวบรวมข้อมูลพื้นฐานในปัจจุบันรวมทั้งปัญหาและความต้องการในด้านการเรียนการสอน

2.12 ด้านการประเมินผลการสอน

การประเมินผลการสอน เป็นกระบวนการที่ใช้ในการตัดสินใจเกี่ยวกับประสิทธิภาพการสอนของครู ว่ามีจุดเด่น จุดด้อยอย่างไรบ้าง ในขั้นตอนการดำเนินการสอน คือการเตรียมการสอน ระหว่างการสอน และการประเมินผลการเรียน ว่ามีขั้นตอนใดบ้างที่ควรที่จะแก้ไขปรับปรุงให้ดีขึ้นอีกทั้งพระราชบัญญัติการศึกษา แห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ได้กำหนดให้สถานศึกษาจัดการประเมินผู้เรียนโดยพิจารณาจากการพัฒนาการของ ผู้เรียน ความประพฤติ การสังเกตพฤติกรรม การเรียน การร่วมกิจกรรม และการทดสอบควบคู่ไป ใน กระบวนการเรียนการสอนตามความเหมาะสมของแต่ละระดับและรูปแบบการศึกษา (มาตรา 26) โดยให้ถือว่า การประเมินภายในเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารเป็นการประเมินเพื่อปรับปรุงและพัฒนา จึงเป็น หน้าที่โดยตรงที่ผู้บริหารที่จะต้องเข้าใจในบทบาทหน้าที่การประเมินผลการสอนของครูประกอบกับระเบียบ กระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยการประเมินผลการเรียนตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับ ปรับปรุง พ.ศ. 2533) (กรมวิชาการ , 2534ข, หน้า 4-7)ได้กำหนดให้โรงเรียนมีหน้าที่ประเมินผล ตัดสิน และ อนุมัติผลการเรียนด้วย จึงเป็นหน้าที่โดยตรงที่ผู้บริหารโรงเรียนที่จะต้องมีความเข้าใจบทบาทหน้าที่การ ประเมินผลการสอนเพื่อพัฒนาการสอนของครู

ความมุ่งหมายของการประเมินผลการสอนสำหรับการนิเทศการสอนของสถานศึกษาโดยเฉพาะใน ด้านวิชาการ หรือการนำมาพิจารณาปรับปรุงการเรียนการสอน เป็นการดำเนินการที่จะได้ข้อมูลย้อนกลับแก่ ผู้สอน ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการนิเทศการสอน ดังนี้

1. เป็นการประเมินเพื่อปรับปรุงการสอนของครู เพื่อให้ได้ข้อมูลย้อนกลับที่จำเป็นต่อการปรับปรุงการ สอนของครูผู้สอนและผู้นิเทศให้มีความเหมาะสม และมีประสิทธิภาพมากขึ้นทำให้ผู้สอนได้มองการสอนของ ตนเองได้ชัดเจนยิ่งขึ้น

2. การประเมินผลการสอนเพื่อปรับปรุงบริการด้านการสอน ในการนิเทศการสอนสิ่งที่ต้องอำนวยความสะดวกให้กับผู้สอน ได้แก่บริการด้านการสอน เช่น เครื่องมือ อุปกรณ์ห้องปฏิบัติการฯ ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นที่ ทำให้การสอนมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ผู้บริหารจะได้ข้อมูลมาปรับปรุงการบริการด้านการสอนต่าง ๆ ให้ เหมาะสมยิ่งขึ้น

3. การประเมินเพื่อปรับปรุงในด้านการเรียน เป็นการประเมินผลเพื่อช่วยผู้เรียนในการตัดสินใจเลือก วิชาเรียน เขาจะเรียนอย่างไร ได้อะไรบ้าง เพื่อให้ผู้เรียนได้ปรับตัวให้เข้ากับสภาพการเรียนวิชานั้น ๆ

รัตนา ศรีเหรียญ (2545, หน้า 24-37) กล่าวว่า แนวทางเพื่อที่ครูจะใช้ศึกษาปัญหาที่เกิดขึ้นใน ห้องเรียน คือการวิจัยในชั้นเรียน (Classroom Action Research) เพื่อที่ครูได้ใช้ในการศึกษาปัญหาที่เกิดขึ้น ในห้องเรียนและหาวิธีการแก้ไขปัญหานั้นหรือค้นหา พัฒนาวิธีการ เพื่อนำมาใช้พัฒนาการเรียนการสอน ต่อไป โดยสามารถดำเนินการควบคู่ไปกับการเรียนการสอนไปสู่เป้าหมายคือ คุณภาพของการเรียนของ นักเรียน

ผู้นิเทศการสอนต้องพิจารณาถึงหลักการที่ใช้ประเมินผลการสอน ดังนี้

1. การประเมินผลการสอนต้องอาศัยข้อมูลที่น่าเชื่อถือ โดยการตั้งจุดมุ่งหมายที่ชัดเจนการใช้ เครื่องมือ การรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลที่เหมาะสม รวมไปถึงข้อมูลที่ได้เป็นที่ยอมรับของทุกฝ่าย

2. การประเมินผลการสอนเป็นขั้นตอนหนึ่งของการเรียน

3. การประเมินผลสามารถทำได้ใน 2 ระยะ คือ การประเมินผลระหว่างสอน (Formative Evaluation) เพื่อพิจารณาถึงวิธีสอนเพื่อปรับปรุงการสอน ส่วนการประเมินผลสรุป (Summative Evaluation) เป็นการประเมินเพื่อการตัดสินใจ การตัดสินใจเป็นการเลือกเป้าหมายอย่างใดอย่างหนึ่ง เช่น การตัดสินใจเกี่ยวกับนโยบายการบริหารงาน เป็นต้น

4. การประเมินผลการสอนเป็นระบบมี 3 ส่วน คือ

ก. การประเมินผลตัวป้อน (Input) ได้แก่ การประเมินที่มุ่งตัวผู้เรียนก่อนการสอนรวมทั้งคุณสมบัติความสามารถของครูผู้สอน

ข. การประเมินผลกระบวนการ (Process) เป็นการประเมินขณะที่ดำเนินการเพื่อปรับปรุงพฤติกรรมของครู

ค. การประเมินผลผลิต (Product) เป็นการประเมินผลการเรียนของผู้เรียนว่ามีความรู้ความสามารถ มีผลสัมฤทธิ์ตามจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ หรือไม่เพียงใด

5. การประเมินผลการสอน สามารถทำได้ทั้งระดับโรงเรียนและระดับผู้สอนเองคือ ในระดับโรงเรียนนั้นเป็นนโยบายจากผู้บริหารหรือฝ่ายนิเทศอย่างเป็นทางการ ในการประเมินครูผู้สอนทุกคนอาจจัดตั้งเป็นคณะกรรมการหรืองานของฝ่ายวิชาการ หรือฝ่ายนิเทศครูผู้สอนอาจประเมินตนเองเพื่อทราบข้อเท็จจริงในการปรับปรุงประสิทธิภาพการสอน

6. การประเมินผลการสอนจากภาระงานของผู้สอน (Workload) ควรจะได้คำนึงถึงปริมาณและคุณภาพ คือ จำนวนชั่วโมง จำนวนชิ้นงาน วิชาที่รับผิดชอบว่ามีมากน้อยเพียงใดกับคุณภาพของงาน เช่น ความพึงพอใจการสอนของผู้เรียน ความรู้ที่ผู้เรียนได้รับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เป็นต้น

การประเมินผลการสอนเป็นงานที่ละเอียด ผู้บริหารควรพิจารณาอย่างรอบคอบและระมัดระวังโดยผู้บริหารควรใช้ข้อมูลจากหลาย ๆ ด้าน และควรพิจารณาร่วมกันระหว่างผู้ประเมินและผู้รับการประเมิน แล้วแจ้งผลการประเมินให้ผู้ที่เกี่ยวข้องได้รับทราบ การประเมินผลการสอนจึงเป็นกระบวนการที่มีความสำคัญของการจัดการศึกษา เพราะเป็นกิจกรรมทางวิชาการที่สำคัญที่ทำให้ทราบว่า การดำเนินการกิจกรรมการเรียนการสอน บรรลุตามความมุ่งหมายของหลักสูตรมากน้อยเพียงใด มีปัญหา อุปสรรค ข้อบกพร่องอะไรบ้าง แล้วนำผลที่ได้ไปเป็นแนวทางในการหาวิธีการในการแก้ไขปรับปรุง และพัฒนาการเรียนการสอนให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้เรียน

สรุปได้ว่าการนิเทศภายในด้านการประเมินผลการสอนหมายถึงการชี้แจงให้ครูเข้าใจวัตถุประสงค์ของการวัดผลและประเมินผลอย่างชัดเจนกำหนดให้มีการวัดผลและประเมินผลการเรียนการสอนเป็นระยะๆโดยสม่ำเสมอชี้แจงแนะนำให้ครูได้ทราบถึงเทคนิคและระเบียบการวัดผลประเมินผลควบคุมดูแลให้ครูดำเนินการวัดผลประเมินผลในส่วนที่เกี่ยวข้องอยู่เสมอการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวัดผลประเมินผลการเรียนในแต่ละกลุ่มประสบการณ์อย่างเพียงพอจัดตั้งคณะกรรมการเพื่อประเมินผลการเรียนการสอนสร้างข้อสอบวิเคราะห์ข้อสอบและพิจารณาปัญหาที่เกิดจากการวัดผลประเมินผลตรวจสอบประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ของครูก่อนนำไปใช้ส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูได้เรียนรู้วิธีการประเมินผลงานใช้กระบวนการวิจัยเพื่อพัฒนาปรับปรุงการสอนของตนเองสังเกตการสอนของครูและนำเสนอผลการสังเกตการสอนพร้อมให้ข้อเสนอแนะแก่ครูอย่างกัลยาณมิตร

2.13 ด้านการพัฒนาบุคลากร

ครูเป็นบุคคลที่สำคัญที่สุดต่อการพัฒนาการศึกษา รวมทั้งสังคมชาติและบ้านเมืองเพราะครูมีหน้าที่ในการพัฒนาสังคมให้มีความเจริญงอกงามอย่างเต็มที่ จนบุคคลเหล่านั้นสามารถใช้ความรู้ความสามารถของตนเพื่อพัฒนาชาติบ้านเมืองต่อไป ดังนั้นการพัฒนาบุคลากรครูให้เป็นผู้ที่มีศักยภาพมากที่สุด จึงเป็นบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนจะต้องกระทำอย่างต่อเนื่องและจริงจัง

วัลภา ล้มสกุล (2547, หน้า 31) ได้สรุปความหมายไว้ว่า การพัฒนาบุคลากร คือ กระบวนการส่งเสริมบุคลากรที่ปฏิบัติงานอยู่แล้วได้เพิ่มพูนความรู้ ความชำนาญ ความสามารถทักษะ ทักษะคติ อุปนิสัย เพื่อให้ปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยการให้การศึกษอบรมตลอดจนกิจกรรมอื่น ๆ แก่บุคคล

พยอม วงศ์สารศรี (2548, หน้า 166) ได้ให้ความหมายว่า การพัฒนาบุคลากร คือ การดำเนินการเพิ่มพูนความรู้ ความสามารถ และทัศนคติที่ดีต่อการปฏิบัติงานที่ตนรับผิดชอบให้มีคุณภาพ ประสิทธิภาพ ความสำเร็จ เป็นที่น่าพอใจแก่องค์กร

กุลธนา ธนาพงศธร (2549, หน้า 169 – 171) ได้ให้ความเห็นไว้ว่า ความสำคัญของการพัฒนาบุคลากรสรุปได้ 6 ประการ คือ

1. การพัฒนาบุคลากรช่วยทำให้ระบบ และวิธีการปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้นมีการติดต่อประสานงานดียิ่งขึ้น ทั้งนี้เพราะการพัฒนาบุคคลจะช่วยเร่งเร้าความสนใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรให้มีความสำนึกรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่ของตนเองให้ได้ผลดียิ่งขึ้น
2. การพัฒนาบุคลากรเป็นวิธีการอย่างหนึ่งที่จะช่วยทำให้เกิดการประหยัดลดความสิ้นเปลืองของวัสดุที่ใช้ในการปฏิบัติงาน ทั้งนี้เพราะเมื่อบุคคลใดได้รับการพัฒนามาเป็นอย่างดีแล้วย่อมสามารถปฏิบัติงานได้อย่างถูกต้อง มีความผิดพลาดในการปฏิบัติงานน้อยลงซึ่งจะมีผลทำให้องค์กรสามารถลดค่าใช้จ่ายในการจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ลงได้ด้วย
3. การพัฒนาบุคลากรช่วยลดระยะเวลาของการเรียนรู้งานให้น้อยลง โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ที่เพิ่งเข้าทำงานใหม่หรือเข้ารับตำแหน่งใหม่ อีกทั้งยังเป็นการช่วยลดความเสียหายต่าง ๆ ที่อาจจะเกิดขึ้นจากการทำงานแบบลองผิดลองถูกอีกด้วย
4. การพัฒนาบุคลากรเป็นการช่วยแบ่งเบาภาระหน้าที่ของผู้บังคับบัญชา หรือหัวหน้าหน่วยงานต่าง ๆ ในการตอบคำถามหรือให้คำแนะนำแก่ผู้ใต้บังคับบัญชาของตน
5. การพัฒนาบุคลากร เป็นวิธีการอย่างหนึ่งที่จะช่วยกระตุ้นบุคลากรต่าง ๆ ให้ปฏิบัติงานเพื่อความเจริญก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่การงาน ทั้งนี้เพราะโดยทั่วไปแล้วเมื่อมีการพิจารณาเลื่อนตำแหน่งใด ๆ ในองค์กรก็ตาม มักจะคำนึงถึงความรู้ความสามารถที่บุคคลนั้นสามารถปฏิบัติงานในตำแหน่งที่ได้รับการเลื่อนขั้นได้ ซึ่งผู้ที่ได้รับการพัฒนาแล้วย่อมมีโอกาสมากกว่าผู้ที่มิได้รับการพัฒนา
6. การพัฒนาบุคลากร ยังช่วยทำให้บุคคลนั้น ๆ มีโอกาสได้รับความรู้ ความคิดใหม่ ๆ ทำให้เป็นคนทันสมัยทันต่อความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีใหม่ ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งความรู้เกี่ยวกับหลักการบริหารงาน อุปกรณ์เครื่องใช้สำนักงาน ซึ่งมีการคิดค้นและเสนอแนะสิ่งใหม่ ๆ อยู่ตลอดเวลา ถ้าหากสามารถรู้และเข้าใจอย่างแท้จริงแล้ว ย่อมสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติหน้าที่ของตนได้ และในที่สุดย่อมก่อให้เกิดผลดีต่อองค์กร

พนัส หันนาคินทร์ (2545, หน้า 77 - 78) ได้กล่าวว่าเหตุผลที่องค์กรนั้นมีความจำเป็นต้องพัฒนาบุคลากรของตน อย่างต่อเนื่องดังนี้

1. ความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยี โดยเฉพาะด้านสื่อสาร ซึ่งนับว่ามีบทบาทอย่างมาก ทั้งต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานขององค์กร และการพัฒนาบุคลากร รวมถึงกลวิธีในการปฏิบัติงานของบุคลากร ที่ควรพัฒนาอยู่เสมอ เพราะจะทำให้องค์กรมีบุคลากรที่ปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ
2. การลงทุนเพื่อการพัฒนาบุคลากร จะให้ผลตอบแทนกับองค์กรในระยะยาว และเป็นการเพิ่มขวัญ กำลังใจ ความภาคภูมิใจของบุคลากร ในขณะเดียวกันก็เป็นการเพิ่มศักยภาพของบุคลากร

3. การคัดเลือกบุคลากรเข้าทำงานการพัฒนาบุคลากรถือว่าเป็นเรื่องที่ต้องปฏิบัติเพราะบุคลากรใหม่ที่รับเข้ามาใหม่ต้องปรับตัว ให้สอดคล้องกับ สภาพบรรยากาศการปฏิบัติงานในองค์กร รวมถึงเจตคติที่ดีต่อองค์กรด้วย

อำนวย แสงสว่าง (2546, หน้า 327 - 329) กล่าวว่าปัจจัยสำคัญที่ต้องมีการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ภายในองค์กร มีสาเหตุที่พอสรุปได้คือ ความล้าหลังของพนักงานความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยี การลาออกของพนักงานและการแข่งขันการจ้างพนักงานทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ ทั้งนี้ เมื่อผู้ปฏิบัติงานได้ทำงานไปนาน ๆ ประกอบกับระเบียบหลักเกณฑ์ และเทคนิคต่าง ๆ ในการทำงานได้เปลี่ยนแปลงไป จึงจำเป็นต้องมีการอบรมเพื่อให้สามารถทำงาน ได้ดีเช่นเดิม ซึ่งการพัฒนาบุคคลไม่เพียงแต่จะทำให้คนมีความรู้ความสามารถและทักษะในการทำงานดีขึ้นเท่านั้น ยังจะส่งผลให้ได้ผลงานที่สูงขึ้น อันจะเป็นผลโดยตรงต่อการพัฒนาองค์กรอีกทางหนึ่งด้วย

การพัฒนาบุคลากรในองค์กรสามารถดำเนินการได้ในหลายรูปแบบ วิน เชื้อโพธิ์หัก(2547, หน้า 20-22) ได้นำเสนอวิธีปฏิบัติกันอยู่ดังนี้

1. การปฐมนิเทศ เป็นการแนะนำให้บุคลากรที่เข้ามาปฏิบัติหน้าที่ในองค์กรหรือบุคลากรเก่าที่ได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติหน้าที่ได้รู้จักงานในอำนาจหน้าที่รับผิดชอบที่ปฏิบัติ

2. การสอนงาน เป็นการช่วยให้บุคลากรที่ได้รับการสอนมีประสบการณ์ตามความต้องการของผู้สอนและผู้รับการสอน ผู้สอนจะเป็นผู้แนะนำให้รู้จักการปฏิบัติงานอย่างถูกต้องโดยการสอนงานอาจเป็นวิธีการที่หัวหน้าหน่วยงาน หรือผู้มีประสบการณ์มากกว่าหรืออยู่ในระดับที่สูงกว่าผู้รับการสอนเป็นผู้ดำเนินการ ซึ่งจะเป็นการสอนแบบตัวต่อตัวหรือบางครั้งอาจ สอนกันเป็นกลุ่มก็ได้

3. การส่งไปดูงาน เป็นสิ่งที่ทำให้บุคลากรได้เห็นการปฏิบัติงานขององค์กรที่ไปดูได้เห็นรูปแบบของจริงด้วยตนเอง ได้พบบุคลากรผู้ปฏิบัติงานขององค์กรมีโอกาสได้ซักถามปัญหากับผู้ปฏิบัติได้เห็นกิริยาอาการ อิริยาบถต่าง ๆ ของผู้ปฏิบัติงาน ทำให้ได้เห็นขั้นตอนการปฏิบัติงานและเข้าใจขั้นตอนการทำงานจากของจริง

4. การส่งไปศึกษาต่อเป็นการพัฒนาบุคลากรที่วิธีหนึ่ง เพราะบุคลากรได้มีโอกาสไปหาความรู้ทักษะเกี่ยวกับงานที่รับผิดชอบอยู่ โดยเฉพาะแนวคิดและความรู้ใหม่ ๆ

5. การมอบอำนาจและความรับผิดชอบให้สูงขึ้น เป็นการพัฒนาบุคลากรประจำการให้เรียนรู้งานขณะปฏิบัติงาน เพราะผู้ได้รับมอบหมายอำนาจความรับผิดชอบจะมีโอกาสและต้องศึกษางานที่ตนเองรับผิดชอบตลอดจนขั้นตอนการปฏิบัติงานนั้นเป็นอย่างดีจึงจะสามารถตัดสินใจทำงานตามที่ได้รับมอบอำนาจรับผิดชอบ

6. การสับเปลี่ยนโยกย้ายหน้าที่เป็นการพัฒนาบุคลากรประจำการที่วิธีหนึ่งเพราะทำให้บุคลากรเกิดการเรียนรู้งานมากขึ้น การทำงานในองค์กรต่างๆจะเกิดผลสำเร็จได้ต่อเมื่อบุคลากรในองค์กรได้ทำงานประสานสัมพันธ์กันเป็นอย่างดี

7. การทำหน้าที่ผู้ช่วยเป็นการฝึกให้บุคลากรที่ได้รับมอบหมายได้เรียนรู้งานในตำแหน่งที่สูงขึ้น ในระหว่างที่ทำหน้าที่เป็นผู้ช่วยก็จะได้รับคำแนะนำจากหัวหน้างานรู้จักปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของตนเอง รู้วิธีการทำงาน รู้วิธีการและขั้นตอนการปฏิบัติงานที่ตนเองจะต้องรับผิดชอบต่อไป เป็นการเริ่มพัฒนาคนให้รู้จักคนทั้งในด้านความรู้ ทักษะและเจตคติ

8. การให้รักษาราชการแทนใช้กับตำแหน่งต่าง ๆ ที่ผู้ดำรงตำแหน่งนั้นไม่อาจปฏิบัติราชการได้ ผู้ทำหน้าที่รักษาราชการแทนจะมีความรับผิดชอบและปฏิบัติงานทุกอย่างของผู้ดำรงตำแหน่งนั้น ซึ่งวิธีการนี้จะทำให้เกิดการศึกษา เรียนรู้งานที่เข้าไปรับผิดชอบเป็นอย่างดี

จากสถานการณ์จริง

9. การให้เข้าร่วมประชุมในโอกาสต่าง ๆ การมีโอกาสเข้าร่วมประชุมแทนผู้บริหารเป็นวิธีหนึ่งที่จะช่วยพัฒนาบุคลากรนั้นๆ

10. การจัดให้มีคู่มือการปฏิบัติงานในการทำงานองค์กรควรจัดให้มีคู่มือการปฏิบัติงานให้แก่บุคลากร เพราะจะทำให้บุคลากรได้ทราบถึงความเคลื่อนไหวต่างๆ ของการปฏิบัติงานอย่างรวดเร็วและทันกับสถานการณ์

11. การฝึกกระหว่างการศึกษอบรม ทำให้บุคลากรได้เรียนรู้งานที่ตนเองฝึกงานในการฝึกมักเป็นงานตรงกับงานที่ปฏิบัติในองค์กร จึงทำให้ผู้ฝึกงานเกิดทักษะเบื้องต้นที่ดี

12. การสนับสนุนกิจกรรมพัฒนาบุคลากรเป็นวิธีหนึ่งที่บุคลากรจะได้รับความรู้แนวคิดใหม่ เจตคติ และการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมจากการจัดหรือเข้าร่วมกิจกรรม

13. การฝึกอบรม การฝึกอบรมเป็นการพัฒนาบุคลากรที่นิยมทำกันมากและถ้าจัดได้ดีจะเป็นการพัฒนาบุคลากรที่ดีที่สุด

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2543, หน้า 64 – 70) ได้อธิบายไว้ว่า การพัฒนาความรู้ ความเข้าใจ และทักษะการปฏิบัติเมื่อครูปฏิบัติการสอนและบุคลากรทุกฝ่ายเกิดเจตคติที่ดีต่อการปฏิบัติงาน วิชาการแล้ว ควรจัดให้มีการพัฒนาความรู้ความเข้าใจแก่บุคลากรในเรื่องที่ได้กำหนดเป็นความต้องการจำเป็น ในส่วนของงานวิชาการ โดยเฉพาะการจัดการเรียนการสอน เทคนิคและทักษะการจัดการเรียนรู้ การออกแบบ กิจกรรม การผลิตสื่อวัตกรรมการเรียนรู้ และวิธีการประเมินผลที่สอดคล้อง การจัดให้ความรู้ ความเข้าใจ เรื่องต่าง ๆ ควรดำเนินการอย่างจริงจัง ใช้การฝึกปฏิบัติที่หลากหลายให้ครูปฏิบัติการสอนได้ปฏิบัติจริงเพื่อให้เกิดความเชี่ยวชาญ ความมั่นใจ ฝึกให้ครูได้ทำงานเป็นหมู่คณะร่วมกัน ออกแบบวิธีการจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยน ความคิดเห็น ฝึกวิพากษ์วิจารณ์ผลงาน เพื่อเปิดโลกทัศน์ให้กว้าง รู้จักยอมรับฟังผู้อื่น และสามารถนำเทคนิค วิธีการต่าง ๆ ไปประยุกต์ใช้ได้อย่างเหมาะสม ในเรื่องเดียวกันนี้การพัฒนาบุคลากรเป็นสิ่งจำเป็นต่อ ประสิทธิภาพของงานเป็นอย่างมาก กล่าวคือ เมื่อมีการบรรจุแต่งตั้งบุคลากรเข้าทำงานแล้ว ก็ได้หมายความว่า จะสามารถให้เข้าทำงานได้ทันทีที่เสมอจำเป็นมีการอบรม แนะนำเบื้องต้นแก่ผู้เข้าทำงานใหม่ ในบางกรณีอาจ ต้องมีการอบรมถึงวิธีการทำงานด้วย นอกจากนั้น เมื่อผู้ปฏิบัติงานได้ปฏิบัติงานไปนานแล้วประกอบกับ ระเบียบหลักเกณฑ์และเทคนิคต่างๆ ในการทำงานได้เปลี่ยนแปลงไปก็จำเป็นต้องมีการอบรมเพื่อให้สามารถ ทำงานได้ดีเช่นเดิม โดยหน่วยงานฝึกอบรมของทางราชการจะเป็นผู้ดำเนินการเองหรืออาจส่งไปอบรมในส่วน ราชการอื่น หรือสถาบันอื่นก็ได้ ดังนั้นการพัฒนาบุคลากรไม่เพียงแต่ทำให้คนมีความรู้ความสามารถและทักษะ ในการทำงานที่ดีเท่านั้น ยังส่งผลให้ได้ผลงานสูงขึ้นอันจะเป็นประโยชน์โดยตรงต่อการพัฒนาประเทศอีกทาง หนึ่งด้วย

การพัฒนาบุคลากร มีความสำคัญในด้านที่สามารถทำให้การเรียนการสอนของโรงเรียนดำเนินไปตาม จุดประสงค์ที่ต้องการ คือการเรียนรู้อย่างดีนักเรียนและการบริหารงานบุคลากรจะสำเร็จได้มากน้อยเพียงใด ส่วนหนึ่งและส่วนที่สำคัญที่สุด คือ บทบาทของผู้บริหารโรงเรียนในการสนับสนุนการพัฒนาบุคลากร ซึ่งเป็น การพัฒนาความรู้ ความสามารถของครูให้มีประสิทธิภาพในการทำงานต่อไป

สรุปได้ว่า การนิเทศภายในด้านการพัฒนาบุคลากรหมายถึงส่งเสริมให้คณะครูนำนวัตกรรมใหม่ๆ มาใช้ แนะนำและส่งเสริมให้คณะครูได้ศึกษางานวิจัยทางการศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมอย่างหลากหลายรูปแบบการ ประชุมสัมมนาเพื่อพัฒนาความรู้ความสามารถให้แก่คณะครูสร้างแรงจูงใจให้ครูพัฒนาการเรียนการสอนให้มี ประสิทธิภาพมีความสามารถในการให้คำปรึกษาแก่ผู้ร่วมงานจัดให้ครูได้สอนได้ทำงานตามความรู้ ความสามารถส่งเสริมสนับสนุนในการส่งครูเข้ารับการอบรมสัมมนาตามความต้องการศึกษาต่อในระดับที่ สูงขึ้นให้ความสำคัญและให้เกียรติแก่ครูทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน

2.14งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ซอเอด อัลมาดิ (Saad , M.Al-Madhi . 2004 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาประสบการณ์ตรงและประโยชน์ของความยั่งยืน ค้นหาภาวะผู้นำต่อประสิทธิภาพของงานนิเทศทางไกลผ่านอินเทอร์เน็ต การปฏิสัมพันธ์ผ่านจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ในโรงเรียนชนบท โดยผู้มีส่วนร่วมใช้เวลา 9 เดือน ตรวจสอบคุณภาพการนิเทศโดยวิเคราะห์ข้อมูลจากจดหมายอิเล็กทรอนิกส์รวมทั้งการให้ข้อมูลย้อนกลับจากการมีส่วนร่วมของผู้ให้การนิเทศและผู้รับการนิเทศ จัดข้อมูลที่ได้รับเป็นหมวดหมู่ จากการประชุมบันทึกผลการวิจัย พบว่า การนิเทศก่อให้เกิดความไว้วางใจทั้งคู่ ต้องเปิดเผย จริงใจ และใช้อำนาจออกแบบให้มีการเห็นถึงความมีมนุษยสัมพันธ์

จอห์น เอฟ ริซโซ (Jonh, F Rizzo. 2004 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษามุมมองของครู และศึกษานิเทศก์เกี่ยวกับแนวคิดในการนิเทศการศึกษาและการติดตามผลในปัจจุบัน พบว่า มีความแตกต่างระหว่างแนวคิดของครูและศึกษานิเทศก์เกี่ยวกับงานนิเทศในปัจจุบันอย่างมีนัยสำคัญ ความคิดเห็นที่สอดคล้องกัน คือ การเข้าใจพื้นที่ที่ดูแล การรู้จักสภาพปัจจุบันและความแตกต่างของโรงเรียน การเป็นที่ปรึกษาที่ชาญฉลาดไว้ใจได้ ใช้วิธีการนิเทศที่หลากหลาย ความสัมพันธ์ของครูและผู้นิเทศ การมีส่วนร่วมของครูผลที่ออกมา ชี้บอกความแตกต่างของการพัฒนาการนิเทศ การเข้าถึงความหลากหลายของโรงเรียน การมาเยี่ยมบ่อยมากกว่าความสัมพันธ์ส่วนตัว ทำให้โรงเรียนมองมาตรฐานการปฏิบัติที่เป็นข้อแตกต่างชัดเจน และการดูแลความเป็นอยู่ของครู เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการพัฒนาการนิเทศ

ไบเลย์ โจอีเลน (Bailey, Jo Ellen. 2004 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษากระบวนการนิเทศต่อการใช้เทคโนโลยีและเทคนิคการสอน โดยสัมภาษณ์และรวบรวมเอกสารของครูหลังจากการใช้เว็บจัดระบบการเรียนรู้ในการสอนนักเรียนโดยมีผู้นิเทศจากมหาวิทยาลัยดูแลจัดโปรแกรมให้ครู 7 คน สมัครร่วมโครงการ 8 สัปดาห์ โดยสมัครใจเข้าไปศึกษาโฮมเพจของมหาวิทยาลัยนอร์ทอีสเตอร์น (Northeastern) ที่จัดเนื้อหา สารระบพหน้า การดูแล คำแนะนำ และทรัพยากร ซึ่งค้นคว้าวิจัยจากคณะอาจารย์ 4 คน เรื่องราวที่ครูปรึกษาแนะนำให้เขาใช้ทรัพยากรจากอินเทอร์เน็ต การใช้ทรัพยากรที่มีอยู่มากขึ้นขึ้นอยู่กับความชำนาญของครูในการใช้คอมพิวเตอร์ เป็นการปรึกษาที่ไว้ใจได้ หลังจากนั้นได้สัมภาษณ์และรวบรวมเอกสารบันทึกข้อมูล ผลการศึกษาพบว่า การที่ครูเข้าไปค้นหา แสดงว่า ครูกำลังร่วมมือเรียนรู้ที่จะปรึกษาใช้ทรัพยากรในอินเทอร์เน็ตซึ่งมีเอกสารอ้างอิงเกี่ยวกับศิลปะการสอน และครูที่ไม่ร่วมมือจะไม่มีแลกเปลี่ยนประสบการณ์ เมื่อสิ้นสุดโปรแกรมกลุ่ม 7 คน หาเครือข่ายเพิ่ม 3 คน

ครูสแคมป์ วิลเลียม เอช (Kruskamp, William H. 2004 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาบทบาทของศึกษานิเทศก์ที่กองดูแลโรงเรียนมัธยมปลาย โดยศึกษา 3 โรงเรียนทดลองนิเทศภายในของครูและเพื่อนครู โดยใช้การสัมภาษณ์โดยตรง เพื่อ

1. ดูความขัดแย้งจากประสบการณ์นิเทศตามบทบาทและตอบข้อสงสัยสองนัย ระหว่างการนิเทศโดยครู และศึกษานิเทศก์
2. ดูความตระหนักในการนิเทศภายในของโรงเรียน
3. การให้ความสำคัญกับการนิเทศภายในของผู้บริหารเช่น งบประมาณ สื่อเครื่องมือ พบว่าผู้บริหารโรงเรียนมัธยมไม่รู้ตัวว่าไม่สนับสนุนงบประมาณเกี่ยวกับการปฏิบัติการนิเทศและมีบทบาทที่ตรวจสอบขัดแย้งกับการนิเทศ

นอกจากนี้ยังพบว่าในการประเมินโครงการหลาย ๆ โครงการ ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายมีความพึงพอใจ และมีความคิดเห็นว่า ระดับความสำเร็จในการดำเนินโครงการอยู่ในระดับมาก ทั้งด้านบริบท ด้านปัจจัย

นำเข้า ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิตของโครงการที่เกี่ยวข้อง ซึ่งแสดงให้เห็นถึงโอกาสความสำเร็จของโครงการ

บทที่ 3 วิธีการดำเนินการ

3.1 วิธีการศึกษา

จากการนิเทศภายใน โรงเรียนสอนแก้ว่องไววิทยา อำเภอเมือง จังหวัดยโสธร ประจำปีการศึกษา 2561 ใช้การประเมินดังนี้

3.1.1 การวิเคราะห์ข้อมูล โดยการนำผลแบบประเมินที่ได้จากการสำรวจ จำนวน 30 ชุดมาแจกความถี่ หาค่าเฉลี่ย ค่าคะแนนความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนของครู โรงเรียนสอนแก้ว่องไววิทยา อำเภอเมือง จังหวัดยโสธร ประจำปีการศึกษา 2561 โดยใช้เกณฑ์ดังนี้

- 4.51 - 5.00 หมายถึง มีความพึงพอใจอยู่ในระดับดีที่สุด
- 3.51 - 4.50 หมายถึง มีความพึงพอใจอยู่ในระดับดีมาก
- 2.51 - 3.50 หมายถึง มีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง
- 1.51 - 2.50 หมายถึง มีความพึงพอใจอยู่ในระดับน้อย
- 1.00 - 1.50 หมายถึง มีความพึงพอใจอยู่ในระดับควรปรับปรุง

3.1.2 เครื่องมือที่ใช้ในการคำนวณ เครื่องมือที่ใช้ในการคำนวณในการศึกษาครั้งนี้ ใช้การวัดค่าแนวโน้มเข้าสู่ศูนย์กลาง การกระจายข้อมูล (บุญชม ศรีสะอาด : 54 - 78 คือ

1. ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Arithmetic Mean) จากสูตร

$$\bar{X} = \frac{\sum fx}{N}$$

เมื่อ	$\bar{X}$	แทน ค่าเฉลี่ยของจำนวนทั้งหมด
$\sum \bar{X}$		แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมดในกลุ่ม
N		แทน จำนวนคะแนนทั้งหมดในกลุ่ม
f		แทน ความถี่ของคะแนน

2. ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Devition) เป็นการวัดค่าการกระจายของข้อมูล โดยพิจารณาว่าข้อมูลแต่ละตัวแตกต่างไปจากค่าเฉลี่ยมากน้อยเพียงใด จากสูตร

$$S.D. = \sqrt{\frac{N \sum fx^2 - (\sum fx)^2}{N(N-1)}}$$

3.1.3 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ศึกษา ได้แก่ ครู โรงเรียนสอนแก้ว่องไววิทยา อำเภอเมือง ปีการศึกษา 2561 จำนวน 30 คน

กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ครู โรงเรียนสอนแก้ว่องไววิทยา อำเภอเมือง จังหวัดยโสธร ปีการศึกษา 2561 จำนวน 30 คน โดยการสุ่มแบบเจาะจง

3.2 ขั้นตอนการดำเนินงาน

ขั้นเตรียมการ (Plan)

1. สำรวจสภาพปัญหาด้วยประชุมอภิปรายแสดงความคิดเห็น
2. จัดทำโครงการการดำเนินงาน
3. เสนอขออนุมัติโครงการ

ขั้นดำเนินการ (Do)

1. ติดต่อประสานงานที่เกี่ยวข้อง
2. ประชุมกรรมการแต่ละฝ่ายหาแนวทางแก้ไขปัญหาคิดว่าจะเกิดขึ้น
3. นำคณะกรรมการอำนวยการดูสถานที่จริง

ขั้นประเมินโครงการ (Check)

1. จัดทำแบบสอบถาม
2. เก็บข้อมูล
3. วิเคราะห์ข้อมูล

ขั้นปรับปรุงแก้ไข (Action)

1. จัดทำเอกสารการประเมินความพึงพอใจของครูและนักเรียนโรงเรียนสอนแก้ว่องไววิทยาที่มี

มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

2. นำเสนอการประเมินความพึงพอใจของครูและนักเรียนโรงเรียนสอนแก้ว่องไววิทยาที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ต่อผู้บริหารสถานศึกษาพิมพ์เผยแพร่และให้ผู้เกี่ยวข้อง นำเสนอแนวทางการแก้ปัญหาในการดำเนินงาน ครั้งต่อไป

บทที่ 4
ผลการดำเนินงาน

โรงเรียนสอนแก้ว่องไววิทยา อำเภอเมือง จังหวัดยโสธร ได้จัดให้มีกิจกรรมนิเทศที่หลากหลายที่เป็นทางการ และไม่เป็นทางการ (การปรึกษาหารือ แลกเปลี่ยนความคิดเห็น สนทนา) ซึ่งในปีการศึกษา 2561 ได้จัดกิจกรรมนิเทศเช่น การเยี่ยมชั้นเรียนและการสังเกตการสอน จากกลุ่มเป้าหมาย จำนวน 7 คน ดังนี้

ที่	ชื่อ	ตำแหน่ง	สังกัดกลุ่มสาระ
1	นางอรุณศรี พูลพัฒน์	ครู/ชำนาญการพิเศษ	ภาษาต่างประเทศ
2	นางสาวรัชดาพร ธิมาชัย	ครู/ชำนาญการ	ภาษาต่างประเทศ
3	นายวรชัย โคตมะณี	ครู/ชำนาญการ	คณิตศาสตร์
4	นางบุญสร้าง ทองเข้ม	ครู/ชำนาญการพิเศษ	วิทยาศาสตร์
5	นายอาคม เกียรติวงศ์ทอง	ครู/ชำนาญการพิเศษ	วิทยาศาสตร์
6	นายวิชิต เสน่หา	ครู/ชำนาญการพิเศษ	วิทยาศาสตร์
7	นางสาวจรี คำทวี	ครู/ชำนาญการพิเศษ	สังคมศึกษา

ผลการประเมินการนิเทศดังตารางต่อไปนี้

ตารางการประเมินครูผู้สอนโดยนักเรียน นางอรุณศรี พูลพัฒน์ ตำแหน่ง ครู/ชำนาญการพิเศษ
สังกัดกลุ่มสาระการเรียนรู้ ภาษาต่างประเทศประเมินโดยนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5/2

ตารางที่ 1 ตารางแสดงตัวกลางเลขคณิต หรือค่าเฉลี่ย $\bar{X}$ และหาส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

รายการประเมิน	$\bar{X}$	SD	แปลผล
1.ครูมีการเตรียมการสอนในรายวิชาที่สอน	5.00	.00	มากที่สุด
2.มีการจัดสภาพห้องเรียนที่เป็นบรรยากาศแห่งการเรียนรู้	5.00	.00	มากที่สุด
3.นักเรียนทราบจุดประสงค์การเรียนรู้ชัดเจน	5.00	.00	มากที่สุด
4. กิจกรรมการเรียนรู้สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	5.00	.00	มากที่สุด
5. กิจกรรมการเรียนรู้หลากหลาย สนุกและน่าสนใจ	5.00	.00	มากที่สุด
6. เนื้อหาที่สอนสอดคล้องกับจุดประสงค์และทันสมัย	5.00	.00	มากที่สุด
7. ครูให้โอกาสนักเรียนทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม/ทีม	5.00	.00	มากที่สุด
8. ครูส่งเสริมให้นักเรียนมีความคิดริเริ่ม รู้จักวิพากษ์วิจารณ์	5.00	.00	มากที่สุด
9. ครูให้ความสนใจแก่นักเรียนอย่างทั่วถึงขณะที่สอน	5.00	.00	มากที่สุด
10. ครูตั้งใจสอน แนะนำ และทบทวนความรู้ให้กับนักเรียน	5.00	.00	มากที่สุด
11.ครูส่งเสริมให้นักเรียนค้นคว้าหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้นอกห้องเรียน เช่น ห้องสมุด อินเทอร์เน็ต	5.00	.00	มากที่สุด
12.ครูประเมินอย่างยุติธรรม	5.00	.00	มากที่สุด
13.นักเรียนมีส่วนร่วมในการประเมิน	4.65	.487	มากที่สุด
14.นักเรียนนำความรู้จากวิชานี้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้	5.00	.00	มากที่สุด
15.นักเรียนชอบและมีความสุขที่ได้เรียนวิชานี้	4.35	.487	มากที่สุด
เฉลี่ยรวม	4.93	.045	มากที่สุด

ตารางการประเมินครูผู้สอนโดยนักเรียน นางสาวรัชดาพร อีมาชัย ตำแหน่ง ครู/ชำนาญการ
สังกัดกลุ่มสาระการเรียนรู้ ภาษาต่างประเทศประเมินโดยนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6/2
ตารางที่ 2 ตารางแสดงตัวกลางเลขคณิต หรือค่าเฉลี่ย $\bar{X}$ และหาส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

รายการประเมิน	$\bar{X}$	SD	แปลผล
1.ครูมีการเตรียมการสอนในรายวิชาที่สอน	4.80	.41	มากที่สุด
2.มีการจัดสภาพห้องเรียนที่เป็นบรรยากาศแห่งการเรียนรู้	4.35	.75	มากที่สุด
3.นักเรียนทราบจุดประสงค์การเรียนรู้ชัดเจน	4.55	.51	มากที่สุด
4. กิจกรรมการเรียนรู้สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	4.70	.47	มากที่สุด
5. กิจกรรมการเรียนรู้หลากหลาย สนุกและน่าสนใจ	4.60	.50	มากที่สุด
6. เนื้อหาที่สอนสอดคล้องกับจุดประสงค์และทันสมัย	4.65	.49	มากที่สุด
7. ครูให้โอกาสนักเรียนทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม/ทีม	4.60	.60	มากที่สุด
8. ครูส่งเสริมให้นักเรียนมีความคิดริเริ่ม รู้จักวิพากษ์วิจารณ์	4.45	.69	มากที่สุด
9. ครูให้ความสนใจแก่นักเรียนอย่างทั่วถึงขณะที่สอน	4.80	.41	มากที่สุด
10. ครูตั้งใจสอน แนะนำ และทบทวนความรู้ให้กับนักเรียน	4.85	.37	มากที่สุด
11.ครูส่งเสริมให้นักเรียนค้นคว้าหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้นอกห้องเรียน เช่น ห้องสมุด อินเทอร์เน็ต	4.20	.77	มากที่สุด
12.ครูประเมินอย่างยุติธรรม	4.85	.37	มากที่สุด
13.นักเรียนมีส่วนร่วมในการประเมิน	4.50	.61	มากที่สุด
14.นักเรียนนำความรู้จากวิชานี้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้	4.80	.41	มากที่สุด
15.นักเรียนชอบและมีความสุขที่ได้เรียนวิชานี้	4.85	.37	มากที่สุด
เฉลี่ยรวม	4.64	.30	มากที่สุด

ตารางการประเมินครูผู้สอนโดย นายวรชัย โคตรมณี ตำแหน่งครู/ชำนาญการ
สังกัดกลุ่มสาระการเรียนรู้ การงานอาชีพและเทคโนโลยี ประเมินโดยนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/1
ตารางที่ 3 ตารางแสดงตัวกลางเลขคณิต หรือค่าเฉลี่ย $\bar{X}$ และหาส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

รายการประเมิน	$\bar{X}$	SD	แปลผล
1.ครูมีการเตรียมการสอนในรายวิชาที่สอน	4.54	.52	มากที่สุด
2.มีการจัดสภาพห้องเรียนที่เป็นบรรยากาศแห่งการเรียนรู้	4.62	.51	มากที่สุด
3.นักเรียนทราบจุดประสงค์การเรียนรู้ชัดเจน	4.31	.75	มาก
4. กิจกรรมการเรียนรู้สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	4.54	.52	มากที่สุด
5. กิจกรรมการเรียนรู้หลากหลาย สนุกและน่าสนใจ	4.54	.66	มากที่สุด
6. เนื้อหาที่สอนสอดคล้องกับจุดประสงค์และทันสมัย	4.54	.78	มากที่สุด
7. ครูให้โอกาสนักเรียนทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม/ทีม	4.54	.66	มากที่สุด
8. ครูส่งเสริมให้นักเรียนมีความคิดริเริ่ม รู้จักวิพากษ์วิจารณ์	4.31	.86	มาก
9. ครูให้ความสนใจแก่นักเรียนอย่างทั่วถึงขณะที่สอน	4.31	.63	มาก
10. ครูตั้งใจสอน แนะนำ และทบทวนความรู้ให้กับนักเรียน	4.62	.65	มากที่สุด
11.ครูส่งเสริมให้นักเรียนค้นคว้าหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้นอกห้องเรียน เช่น ห้องสมุด อินเทอร์เน็ต	4.38	.51	มาก
12.ครูประเมินอย่างยุติธรรม	4.62	.51	มากที่สุด
13.นักเรียนมีส่วนร่วมในการประเมิน	4.77	.44	มากที่สุด
14.นักเรียนนำความรู้จากวิชานี้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้	4.38	.87	มาก
15.นักเรียนชอบและมีความสุขที่ได้เรียนวิชานี้	4.38	.77	มาก
เฉลี่ยรวม	4.50	.30	มากที่สุด

ตารางการประเมินครูผู้สอนโดยนักเรียน นางบุญสร้าง ทองเข็ม ตำแหน่ง ครู / ชำนาญการพิเศษ
 สังกัดกลุ่มสาระการเรียนรู้ วิทยาศาสตร์ ประเมินโดยนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/3
 ตารางที่ 4 ตารางแสดงตัวกลางเลขคณิต หรือค่าเฉลี่ย $\bar{X}$ และหาส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

รายการประเมิน	$\bar{X}$	SD	แปลผล
1.ครูมีการเตรียมการสอนในรายวิชาที่สอน	4.75	.44	มากที่สุด
2.มีการจัดสภาพห้องเรียนที่เป็นบรรยากาศแห่งการเรียนรู้	4.85	.49	มากที่สุด
3.นักเรียนทราบจุดประสงค์การเรียนรู้ชัดเจน	4.55	.51	มากที่สุด
4. กิจกรรมการเรียนสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	4.75	.55	มากที่สุด
5. กิจกรรมการเรียนรู้หลากหลาย สนุกและน่าสนใจ	4.85	.37	มากที่สุด
6. เนื้อหาที่สอนสอดคล้องกับจุดประสงค์และทันสมัย	4.85	.37	มากที่สุด
7. ครูให้โอกาสนักเรียนทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม/ทีม	4.70	.47	มากที่สุด
8. ครูส่งเสริมให้นักเรียนมีความคิดริเริ่ม รู้จักวิพากษ์วิจารณ์	4.40	.50	มากที่สุด
9. ครูให้ความสนใจแก่นักเรียนอย่างทั่วถึงขณะที่สอน	4.85	.49	มากที่สุด
10. ครูตั้งใจสอน แนะนำ และทบทวนความรู้ให้กับนักเรียน	4.90	.45	มากที่สุด
11.ครูส่งเสริมให้นักเรียนค้นคว้าหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้นอกห้องเรียน เช่น ห้องสมุด อินเทอร์เน็ต	4.55	.69	มากที่สุด
12.ครูประเมินอย่างยุติธรรม	4.60	.75	มากที่สุด
13.นักเรียนมีส่วนร่วมในการประเมิน	4.85	.37	มากที่สุด
14.นักเรียนนำความรู้จากวิชานี้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้	4.55	.61	มากที่สุด
15.นักเรียนชอบและมีความสุขที่ได้เรียนวิชานี้	4.50	.69	มากที่สุด
เฉลี่ยรวม	4.70	.29	มากที่สุด

ตารางการประเมินครูผู้สอนโดยนักเรียน นายอาคม เกียรติวงศ์ทอง ตำแหน่ง ครู/ชำนาญการพิเศษ
สังกัดกลุ่มสาระการเรียนรู้ วิทยาศาสตร์ ประเมินโดยนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/3
ตารางที่ 5 ตารางแสดงตัวกลางเลขคณิต หรือค่าเฉลี่ย $\bar{X}$ และหาส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

รายการประเมิน	$\bar{X}$	SD	แปลผล
1.ครูมีการเตรียมการสอนในรายวิชาที่สอน	4.42	.70	มาก
2.มีการจัดสภาพห้องเรียนที่เป็นบรรยากาศแห่งการเรียนรู้	4.05	.78	มาก
3.นักเรียนทราบจุดประสงค์การเรียนรู้ชัดเจน	4.11	1.05	มาก
4. กิจกรรมการเรียนรู้สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	3.84	1.07	มาก
5. กิจกรรมการเรียนรู้หลากหลาย สนุกและน่าสนใจ	3.53	1.23	มาก
6. เนื้อหาที่สอนสอดคล้องกับจุดประสงค์และทันสมัย	3.89	.94	มาก
7. ครูให้โอกาสนักเรียนทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม/ทีม	3.58	1.12	มาก
8. ครูส่งเสริมให้นักเรียนมีความคิดริเริ่ม รู้จักวิพากษ์วิจารณ์	4.00	.75	มาก
9. ครูให้ความสนใจแก่นักเรียนอย่างทั่วถึงขณะที่สอน	3.79	.98	มาก
10. ครูตั้งใจสอน แนะนำ และทบทวนความรู้ให้กับนักเรียน	4.37	.69	มาก
11.ครูส่งเสริมให้นักเรียนค้นคว้าหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้นอกห้องเรียน เช่น ห้องสมุด อินเทอร์เน็ต	3.37	1.30	ปานกลาง
12.ครูประเมินอย่างยุติธรรม	3.38	1.05	ปานกลาง
13.นักเรียนมีส่วนร่วมในการประเมิน	4.11	.66	มาก
14.นักเรียนนำความรู้จากวิชานี้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้	3.79	.98	มาก
15.นักเรียนชอบและมีความสุขที่ได้เรียนวิชานี้	4.11	1.05	มาก
เฉลี่ยรวม	3.92	.64	มาก

ตารางการประเมินครูผู้สอนโดยนักเรียน นายวิชิต เสน่หา ตำแหน่ง ครู/วิทยฐานะชำนาญการพิเศษ
สังกัดกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ประเมินโดยนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5/1
ตารางที่ 6 ตารางแสดงตัวกลางเลขคณิต หรือค่าเฉลี่ย $\bar{X}$ และหาส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

รายการประเมิน	$\bar{X}$	SD	แปลผล
1.ครูมีการเตรียมการสอนในรายวิชาที่สอน	4.73	.452	มากที่สุด
2.มีการจัดสภาพห้องเรียนที่เป็นบรรยากาศแห่งการเรียนรู้	3.88	.816	มาก
3.นักเรียนทราบจุดประสงค์การเรียนรู้ชัดเจน	4.23	.710	มาก
4. กิจกรรมการเรียนรู้สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	3.73	.452	มาก
5. กิจกรรมการเรียนรู้หลากหลาย สนุกและน่าสนใจ	4.50	.510	มาก
6. เนื้อหาที่สอนสอดคล้องกับจุดประสงค์และทันสมัย	4.19	1.096	มาก
7. ครูให้โอกาสนักเรียนทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม/ทีม	4.27	.452	มาก
8. ครูส่งเสริมให้นักเรียนมีความคิดริเริ่ม รู้จักวิพากษ์วิจารณ์	3.96	1.280	มาก
9. ครูให้ความสนใจแก่นักเรียนอย่างทั่วถึงขณะที่สอน	4.46	.905	มาก
10. ครูตั้งใจสอน แนะนำ และทบทวนความรู้ให้กับนักเรียน	4.73	.452	มากที่สุด
11.ครูส่งเสริมให้นักเรียนค้นคว้าหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้นอกห้องเรียน เช่น ห้องสมุด อินเทอร์เน็ต	4.19	.849	มาก
12.ครูประเมินอย่างยุติธรรม	4.46	.508	มากที่สุด
13.นักเรียนมีส่วนร่วมในการประเมิน	4.73	.452	มากที่สุด
14.นักเรียนนำความรู้จากวิชานี้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้	4.46	.508	มาก
15.นักเรียนชอบและมีความสุขที่ได้เรียนวิชานี้	4.27	.827	มาก
เฉลี่ยรวม	4.32	.386	มาก

ตารางการประเมินครูผู้สอนโดยนักเรียน นางสาวจุรี คำทวี ตำแหน่ง ครู/วิทยฐานะชำนาญการพิเศษ
สังกัดกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ประเมินโดยนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6/1
ตารางที่ 7 ตารางแสดงตัวกลางเลขคณิต หรือค่าเฉลี่ย $\bar{X}$ และหาส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

รายการประเมิน	$\bar{X}$	SD	แปลผล
1.ครูมีการเตรียมการสอนในรายวิชาที่สอน	4.74	.447	มากที่สุด
2.มีการจัดสภาพห้องเรียนที่เป็นบรรยากาศแห่งการเรียนรู้	3.85	.534	มาก
3.นักเรียนทราบจุดประสงค์การเรียนรู้ชัดเจน	4.44	.506	มาก
4. กิจกรรมการเรียนรู้สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	3.70	.465	มาก
5. กิจกรรมการเรียนรู้หลากหลาย สนุกและน่าสนใจ	4.48	.509	มาก
6. เนื้อหาที่สอนสอดคล้องกับจุดประสงค์และทันสมัย	4.15	1.099	มาก
7. ครูให้โอกาสนักเรียนทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม/ทีม	4.26	.447	มาก
8. ครูส่งเสริมให้นักเรียนมีความคิดริเริ่ม รู้จักวิพากษ์วิจารณ์	3.89	1.311	มาก
9. ครูให้ความสนใจแก่นักเรียนอย่างทั่วถึงขณะที่สอน	4.41	.931	มาก
10. ครูตั้งใจสอน แนะนำ และทบทวนความรู้ให้กับนักเรียน	4.70	.465	มากที่สุด
11.ครูส่งเสริมให้นักเรียนค้นคว้าหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้นอกห้องเรียน เช่น ห้องสมุด อินเทอร์เน็ต	4.15	.864	มาก
12.ครูประเมินอย่างยุติธรรม	4.44	.506	มาก
13.นักเรียนมีส่วนร่วมในการประเมิน	4.74	.447	มากที่สุด
14.นักเรียนนำความรู้จากวิชานี้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้	4.44	.506	มาก
15.นักเรียนชอบและมีความสุขที่ได้เรียนวิชานี้	4.30	.823	มาก
เฉลี่ยรวม	4.31	.368	มาก

บทที่ 5
สรุปผลการศึกษา

5.1 สรุปผล

5.1.1 ผู้รับการประเมิน: นางอรุณศรี พูลพัฒน์ ตำแหน่ง ครู/ชำนาญการพิเศษ สังกัดกลุ่มสาระการเรียนรู้ ภาษาต่างประเทศ

ผู้ประเมิน : นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5/2

ตารางที่ 1 ตารางแสดงค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครู โรงเรียนสอนแก้ว่องไววิทยา ประจำปีการศึกษา 2561 จำแนกเป็นรายข้อ

รายการประเมิน	$\bar{X}$	SD	แปลผล
1.ครูมีการเตรียมการสอนในรายวิชาที่สอน	5.00	.00	มากที่สุด
2.มีการจัดสภาพห้องเรียนที่เป็นบรรยากาศแห่งการเรียนรู้	5.00	.00	มากที่สุด
3.นักเรียนทราบจุดประสงค์การเรียนรู้ชัดเจน	5.00	.00	มากที่สุด
4. กิจกรรมการเรียนสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	5.00	.00	มากที่สุด
5. กิจกรรมการเรียนรู้หลากหลาย สนุกและน่าสนใจ	5.00	.00	มากที่สุด
6. เนื้อหาที่สอนสอดคล้องกับจุดประสงค์และทันสมัย	5.00	.00	มากที่สุด
7. ครูให้โอกาสนักเรียนทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม/ทีม	5.00	.00	มากที่สุด
8. ครูส่งเสริมให้นักเรียนมีความคิดริเริ่ม รู้จักวิพากษ์วิจารณ์	5.00	.00	มากที่สุด
9. ครูให้ความสนใจแก่นักเรียนอย่างทั่วถึงขณะที่สอน	5.00	.00	มากที่สุด
10. ครูตั้งใจสอน แนะนำ และทบทวนความรู้ให้กับนักเรียน	5.00	.00	มากที่สุด
11.ครูส่งเสริมให้นักเรียนค้นคว้าหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้นอกห้องเรียน เช่น ห้องสมุด อินเทอร์เน็ต	5.00	.00	มากที่สุด
12.ครูประเมินอย่างยุติธรรม	5.00	.00	มากที่สุด
13.นักเรียนมีส่วนร่วมในการประเมิน	4.65	.487	มากที่สุด
14.นักเรียนนำความรู้จากวิชานี้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้	5.00	.00	มากที่สุด
15.นักเรียนชอบและมีความสุขที่ได้เรียนวิชานี้	4.35	.487	มากที่สุด
เฉลี่ยรวม	4.93	.045	มากที่สุด

จากตารางที่ 1 จำแนกหัวข้อประเมินเป็นรายข้อ ซึ่งมีทั้งหมด 15 ข้อ จากการความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครู โรงเรียนสอนแก้ว่องไววิทยา ประจำปีการศึกษา 2561 พบว่านักเรียนมีความพึงพอใจต่อการสอนของครู มีคะแนนเฉลี่ยรวมความพึงพอใจอยู่ในเกณฑ์ระดับพึงพอใจมากที่สุดมีคะแนนเฉลี่ยรวมเท่ากับ 4.93

5.1.2 ผู้รับการประเมิน: นายวรชัย โคตรมณี ตำแหน่ง ครู/ชำนาญการ สังกัดกลุ่มสาระการเรียนรู้ การงานอาชีพฯ

ผู้ประเมิน : นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6/2

ตารางที่ 2 ตารางแสดงค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความพึงพอใจ ของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครู โรงเรียนสอนแก้ว่องไววิทยา ประจำปีการศึกษา 2561 จำแนกเป็นรายข้อ

รายการประเมิน	$\bar{X}$	SD	แปลผล
1.ครูมีการเตรียมการสอนในรายวิชาที่สอน	4.80	.41	มากที่สุด
2.มีการจัดสภาพห้องเรียนที่เป็นบรรยากาศแห่งการเรียนรู้	4.35	.75	มากที่สุด
3.นักเรียนทราบจุดประสงค์การเรียนรู้ชัดเจน	4.55	.51	มากที่สุด
4. กิจกรรมการเรียนสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	4.70	.47	มากที่สุด
5. กิจกรรมการเรียนรู้หลากหลาย สนุกและน่าสนใจ	4.60	.50	มากที่สุด
6. เนื้อหาที่สอนสอดคล้องกับจุดประสงค์และทันสมัย	4.65	.49	มากที่สุด
7. ครูให้โอกาสนักเรียนทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม/ทีม	4.60	.60	มากที่สุด
8. ครูส่งเสริมให้นักเรียนมีความคิดริเริ่ม รู้จักวิพากษ์วิจารณ์	4.45	.69	มากที่สุด
9. ครูให้ความสนใจแก่นักเรียนอย่างทั่วถึงขณะที่สอน	4.80	.41	มากที่สุด
10. ครูตั้งใจสอน แนะนำ และทบทวนความรู้ให้กับนักเรียน	4.85	.37	มากที่สุด
11.ครูส่งเสริมให้นักเรียนค้นคว้าหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้นอกห้องเรียน เช่น ห้องสมุด อินเทอร์เน็ต	4.20	.77	มากที่สุด
12.ครูประเมินอย่างยุติธรรม	4.85	.37	มากที่สุด
13.นักเรียนมีส่วนร่วมในการประเมิน	4.50	.61	มากที่สุด
14.นักเรียนนำความรู้จากวิชานี้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้	4.80	.41	มากที่สุด
15.นักเรียนชอบและมีความสุขที่ได้เรียนวิชานี้	4.85	.37	มากที่สุด
เฉลี่ยรวม	4.64	.30	มากที่สุด

จากตารางที่ 2 จำแนกหัวข้อประเมินเป็นรายข้อ ซึ่งมีทั้งหมด 15 ข้อ จากการความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครู โรงเรียนสอนแก้ว่องไววิทยา ประจำปีการศึกษา 2561 พบว่านักเรียนมีความพึงพอใจต่อการสอนของครู มีคะแนนเฉลี่ยรวมความพึงพอใจอยู่ในเกณฑ์ระดับพึงพอใจมากที่สุดมีคะแนนเฉลี่ยรวมเท่ากับ 4.64

5.1.3 ผู้รับการประเมิน: นางสาวรัชดาพร ธิมาชัยตำแหน่ง ครู สังกัดกลุ่มสาระการเรียนรู้
ภาษาต่างประเทศ

ผู้ประเมิน : นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/1

ตารางที่ 3 ตารางแสดงค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความพึงพอใจ
ของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครู โรงเรียนสอนแก้ว่องไววิทยา ประจำปี
การศึกษา 2561 จำแนกเป็นรายชื่อ

รายการประเมิน	$\bar{X}$	SD	แปลผล
1.ครูมีการเตรียมการสอนในรายวิชาที่สอน	4.54	.52	มากที่สุด
2.มีการจัดสภาพห้องเรียนที่เป็นบรรยากาศแห่งการเรียนรู้	4.62	.51	มากที่สุด
3.นักเรียนทราบจุดประสงค์การเรียนรู้ชัดเจน	4.31	.75	มาก
4. กิจกรรมการเรียนสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	4.54	.52	มากที่สุด
5. กิจกรรมการเรียนรู้หลากหลาย สนุกและน่าสนใจ	4.54	.66	มากที่สุด
6. เนื้อหาที่สอนสอดคล้องกับจุดประสงค์และทันสมัย	4.54	.78	มากที่สุด
7. ครูให้โอกาสนักเรียนทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม/ทีม	4.54	.66	มากที่สุด
8. ครูส่งเสริมให้นักเรียนมีความคิดริเริ่ม รู้จักวิพากษ์วิจารณ์	4.31	.86	มาก
9. ครูให้ความสนใจแก่นักเรียนอย่างทั่วถึงขณะที่สอน	4.31	.63	มาก
10. ครูตั้งใจสอน แนะนำ และทบทวนความรู้ให้กับนักเรียน	4.62	.65	มากที่สุด
11.ครูส่งเสริมให้นักเรียนค้นคว้าหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้นอกห้องเรียน เช่น ห้องสมุด อินเทอร์เน็ต	4.38	.51	มาก
12.ครูประเมินอย่างยุติธรรม	4.62	.51	มากที่สุด
13.นักเรียนมีส่วนร่วมในการประเมิน	4.77	.44	มากที่สุด
14.นักเรียนนำความรู้จากวิชานี้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้	4.38	.87	มาก
15.นักเรียนชอบและมีความสุขที่ได้เรียนวิชานี้	4.38	.77	มาก
เฉลี่ยรวม	4.50	.30	มากที่สุด

จากตารางที่ 3 จำแนกหัวข้อประเมินเป็นรายชื่อ ซึ่งมีทั้งหมด 15 ข้อ จากการความพึงพอใจของ
นักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครู โรงเรียนสอนแก้ว่องไววิทยา ประจำปีการศึกษา
2561 พบว่านักเรียนมีความพึงพอใจต่อการสอนของครู มีคะแนนเฉลี่ยรวมความพึงพอใจอยู่ในเกณฑ์ระดับ
พึงพอใจมากที่สุดมีคะแนนเฉลี่ยรวมเท่ากับ 4.50

5.1.4 ผู้รับการประเมิน: นางบุญสร้าง ทองเข้ม ตำแหน่ง ครู/ชำนาญการพิเศษ สังกัดกลุ่มสาระการเรียนรู้ วิทยาศาสตร์

ผู้ประเมิน : นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/3

ตารางที่ 4 ตารางแสดงค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความพึงพอใจ ของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครู โรงเรียนสอนแก้ว่องไววิทยา ประจำปีการศึกษา 2561 จำแนกเป็นรายชื่อ

รายการประเมิน	$\bar{X}$	SD	แปลผล
1.ครูมีการเตรียมการสอนในรายวิชาที่สอน	4.75	.44	มากที่สุด
2.มีการจัดสภาพห้องเรียนที่เป็นบรรยากาศแห่งการเรียนรู้	4.85	.49	มากที่สุด
3.นักเรียนทราบจุดประสงค์การเรียนรู้ชัดเจน	4.55	.51	มากที่สุด
4. กิจกรรมการเรียนสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	4.75	.55	มากที่สุด
5. กิจกรรมการเรียนรู้หลากหลาย สนุกและน่าสนใจ	4.85	.37	มากที่สุด
6. เนื้อหาที่สอนสอดคล้องกับจุดประสงค์และทันสมัย	4.85	.37	มากที่สุด
7. ครูให้โอกาสนักเรียนทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม/ทีม	4.70	.47	มากที่สุด
8. ครูส่งเสริมให้นักเรียนมีความคิดริเริ่ม รู้จักวิพากษ์วิจารณ์	4.40	.50	มากที่สุด
9. ครูให้ความสนใจแก่นักเรียนอย่างทั่วถึงขณะที่สอน	4.85	.49	มากที่สุด
10. ครูตั้งใจสอน แนะนำ และทบทวนความรู้ให้กับนักเรียน	4.90	.45	มากที่สุด
11.ครูส่งเสริมให้นักเรียนค้นคว้าหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้นอกห้องเรียน เช่น ห้องสมุด อินเทอร์เน็ต	4.55	.69	มากที่สุด
12.ครูประเมินอย่างยุติธรรม	4.60	.75	มากที่สุด
13.นักเรียนมีส่วนร่วมในการประเมิน	4.85	.37	มากที่สุด
14.นักเรียนนำความรู้จากวิชานี้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้	4.55	.61	มากที่สุด
15.นักเรียนชอบและมีความสุขที่ได้เรียนวิชานี้	4.50	.69	มากที่สุด
เฉลี่ยรวม	4.70	.29	มากที่สุด

จากตารางที่ 4 จำแนกหัวข้อประเมินเป็นรายชื่อ ซึ่งมีทั้งหมด 15 ข้อ จากการความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครู โรงเรียนสอนแก้ว่องไววิทยา ประจำปีการศึกษา 2561 พบว่านักเรียนมีความพึงพอใจต่อการสอนของครู มีคะแนนเฉลี่ยรวมความพึงพอใจอยู่ในเกณฑ์ระดับพึงพอใจมากที่สุดมีคะแนนเฉลี่ยรวมเท่ากับ 4.70

5.1.5 ผู้รับการประเมิน: นางสาวจรี คำทวี ตำแหน่ง ครู/ชำนาญการพิเศษ สังกัดกลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

ผู้ประเมิน : นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/3

ตารางที่ 5 ตารางแสดงค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความพึงพอใจ ของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครู โรงเรียนสอนแก้ว่องไววิทยา ประจำปีการศึกษา 2561 จำแนกเป็นรายชื่อ

รายการประเมิน	$\bar{X}$	SD	แปลผล
1.ครูมีการเตรียมการสอนในรายวิชาที่สอน	4.42	.70	มาก
2.มีการจัดสภาพห้องเรียนที่เป็นบรรยากาศแห่งการเรียนรู้	4.05	.78	มาก
3.นักเรียนทราบจุดประสงค์การเรียนรู้ชัดเจน	4.11	1.05	มาก
4. กิจกรรมการเรียนสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	3.84	1.07	มาก
5. กิจกรรมการเรียนรู้หลากหลาย สนุกและน่าสนใจ	3.53	1.23	มาก
6. เนื้อหาที่สอนสอดคล้องกับจุดประสงค์และทันสมัย	3.89	.94	มาก
7. ครูให้โอกาสนักเรียนทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม/ทีม	3.58	1.12	มาก
8. ครูส่งเสริมให้นักเรียนมีความคิดริเริ่ม รู้จักวิพากษ์วิจารณ์	4.00	.75	มาก
9. ครูให้ความสนใจแก่นักเรียนอย่างทั่วถึงขณะที่สอน	3.79	.98	มาก
10. ครูตั้งใจสอน แนะนำ และทบทวนความรู้ให้กับนักเรียน	4.37	.69	มาก
11.ครูส่งเสริมให้นักเรียนค้นคว้าหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้นอกห้องเรียน เช่น ห้องสมุด อินเทอร์เน็ต	3.37	1.30	ปานกลาง
12.ครูประเมินอย่างยุติธรรม	3.38	1.05	ปานกลาง
13.นักเรียนมีส่วนร่วมในการประเมิน	4.11	.66	มาก
14.นักเรียนนำความรู้จากวิชานี้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้	3.79	.98	มาก
15.นักเรียนชอบและมีความสุขที่ได้เรียนวิชานี้	4.11	1.05	มาก
เฉลี่ยรวม	3.92	.64	มาก

จากตารางที่ 5 จำแนกหัวข้อประเมินเป็นรายชื่อ ซึ่งมีทั้งหมด 15 ข้อ จากการความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครู โรงเรียนสอนแก้ว่องไววิทยา ประจำปีการศึกษา 2561 พบว่านักเรียนมีความพึงพอใจต่อการสอนของครู มีคะแนนเฉลี่ยรวมความพึงพอใจอยู่ในเกณฑ์ระดับพึงพอใจมากมีคะแนนเฉลี่ยรวมเท่ากับ 3.90

5.1.6 ผู้รับการประเมิน: นายอาคม เกียรติวงศ์ทอง ตำแหน่ง ครู/ชำนาญการพิเศษ

สังกัดกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์

ผู้ประเมิน : นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5/1

ตารางที่ 6 ตารางแสดงค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความพึงพอใจ ของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครู โรงเรียนสอนแก้ว่องไววิทยา ประจำปีการศึกษา 2561 จำแนกเป็นรายชื่อ

รายการประเมิน	$\bar{X}$	SD	แปลผล
1.ครูมีการเตรียมการสอนในรายวิชาที่สอน	4.73	.452	มากที่สุด
2.มีการจัดสภาพห้องเรียนที่เป็นบรรยากาศแห่งการเรียนรู้	3.88	.816	มาก
3.นักเรียนทราบจุดประสงค์การเรียนรู้ชัดเจน	4.23	.710	มาก
4. กิจกรรมการเรียนสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	3.73	.452	มาก
5. กิจกรรมการเรียนรู้หลากหลาย สนุกและน่าสนใจ	4.50	.510	มาก
6. เนื้อหาที่สอนสอดคล้องกับจุดประสงค์และทันสมัย	4.19	1.096	มาก
7. ครูให้โอกาสนักเรียนทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม/ทีม	4.27	.452	มาก
8. ครูส่งเสริมให้นักเรียนมีความคิดริเริ่ม รู้จักวิพากษ์วิจารณ์	3.96	1.280	มาก
9. ครูให้ความสนใจแก่นักเรียนอย่างทั่วถึงขณะที่สอน	4.46	.905	มาก
10. ครูตั้งใจสอน แนะนำ และทบทวนความรู้ให้กับนักเรียน	4.73	.452	มากที่สุด
11.ครูส่งเสริมให้นักเรียนค้นคว้าหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้นอกห้องเรียน เช่น ห้องสมุด อินเทอร์เน็ต	4.19	.849	มาก
12.ครูประเมินอย่างยุติธรรม	4.46	.508	มากที่สุด
13.นักเรียนมีส่วนร่วมในการประเมิน	4.73	.452	มากที่สุด
14.นักเรียนนำความรู้จากวิชานี้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้	4.46	.508	มาก
15.นักเรียนชอบและมีความสุขที่ได้เรียนวิชานี้	4.27	.827	มาก
เฉลี่ยรวม	4.32	.386	มาก

จากตารางที่ 6 จำแนกหัวข้อประเมินเป็นรายชื่อ ซึ่งมีทั้งหมด 15 ข้อ จากการความพึงพอใจ ของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครู โรงเรียนสอนแก้ว่องไววิทยา ประจำปีการศึกษา 2561 พบว่านักเรียนมีความพึงพอใจต่อการสอนของครู มีคะแนนเฉลี่ยรวมความพึงพอใจอยู่ในเกณฑ์ระดับ พึงพอใจมากมีคะแนนเฉลี่ยรวมเท่ากับ 4.32

5.1.7 ผู้รับการประเมิน: นายวิจิต เสน่หา ตำแหน่ง ครู/ชำนาญการพิเศษ สังกัดกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์

ผู้ประเมิน : นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6/1

ตารางที่ 6 ตารางแสดงค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครู โรงเรียนสอนแก้ว่องไววิทยา ประจำปีการศึกษา 2561 จำแนกเป็นรายข้อ

รายการประเมิน	$\bar{X}$	SD	แปลผล
1.ครูมีการเตรียมการสอนในรายวิชาที่สอน	4.74	.447	มากที่สุด
2.มีการจัดสภาพห้องเรียนที่เป็นบรรยากาศแห่งการเรียนรู้	3.85	.534	มาก
3.นักเรียนทราบจุดประสงค์การเรียนรู้ชัดเจน	4.44	.506	มาก
4. กิจกรรมการเรียนสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	3.70	.465	มาก
5. กิจกรรมการเรียนรู้หลากหลาย สนุกและน่าสนใจ	4.48	.509	มาก
6. เนื้อหาที่สอนสอดคล้องกับจุดประสงค์และทันสมัย	4.15	1.099	มาก
7. ครูให้โอกาสนักเรียนทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม/ทีม	4.26	.447	มาก
8. ครูส่งเสริมให้นักเรียนมีความคิดริเริ่ม รู้จักวิพากษ์วิจารณ์	3.89	1.311	มาก
9. ครูให้ความสนใจแก่นักเรียนอย่างทั่วถึงขณะที่สอน	4.41	.931	มาก
10. ครูตั้งใจสอน แนะนำ และทบทวนความรู้ให้กับนักเรียน	4.70	.465	มากที่สุด
11.ครูส่งเสริมให้นักเรียนค้นคว้าหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้นอกห้องเรียน เช่น ห้องสมุด อินเทอร์เน็ต	4.15	.864	มาก
12.ครูประเมินอย่างยุติธรรม	4.44	.506	มาก
13.นักเรียนมีส่วนร่วมในการประเมิน	4.74	.447	มากที่สุด
14.นักเรียนนำความรู้จากวิชานี้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้	4.44	.506	มาก
15.นักเรียนชอบและมีความสุขที่ได้เรียนวิชานี้	4.30	.823	มาก
เฉลี่ยรวม	4.31	.368	มาก

จากตารางที่ 7 จำแนกหัวข้อประเมินเป็นรายข้อ ซึ่งมีทั้งหมด 15 ข้อ จากการความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครู โรงเรียนสอนแก้ว่องไววิทยา ประจำปีการศึกษา 2561 พบว่านักเรียนมีความพึงพอใจต่อการสอนของครู มีคะแนนเฉลี่ยรวมความพึงพอใจอยู่ในเกณฑ์ระดับพึงพอใจมากมีคะแนนเฉลี่ยรวมเท่ากับ 4.31

5.1.7สรุปผลการประเมินครูผู้สอนโดยนักเรียน

ตารางที่ 8 ตารางสรุปแสดงค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครู โรงเรียนสอนแก้ว่องไววิทยา ประจำปีการศึกษา 2561 จำแนกเป็นรายข้อ

รายการประเมิน	$\bar{X}$	SD	แปลผล
1. นางอรุณศรี พูลพัฒน์	4.93	.045	มากที่สุด
2. นางสาวรัชดาพร ธิมาชัย	4.64	.30	มากที่สุด
3. นางบุญสร้าง ทองเข้ม	4.50	.30	มากที่สุด
4. นางสาวจรี คำทวี	4.70	.29	มากที่สุด
5. นายวรชัย โคตมะณี	3.92	.64	มาก
6. นายวิจิต เสน่หา	4.32	.386	มาก
7. นายอาคม เกียรติวงศ์ทอง	4.31	.368	มาก
เฉลี่ยรวม	4.47	0.33	มาก

5.2 อภิปรายผล

จากผลการประเมินครูผู้สอนโดยนักเรียนประจำปีการศึกษา 2561 ของโรงเรียนสอนแก้ว่องไววิทยา อำเภอเมือง จังหวัดยโสธร สรุปได้ว่านักเรียนมีความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนของครูประจำปีการศึกษา 2561 มีคะแนนเฉลี่ยความพึงพอใจอยู่ในเกณฑ์ระดับพึงพอใจมากมีคะแนนเฉลี่ยรวมเท่ากับ 4.47 และเห็นว่าควรมีการประเมินการครูผู้สอนโดยนักเรียน ขึ้นทุกๆปีการศึกษา เพื่อใช้ปรับปรุงและเป็นแนวทางในการพัฒนาการเรียนการสอนต่อไป

5.3 ข้อเสนอแนะ

- ครูทุกคนควรให้ความร่วมมือและร่วมกันปฏิบัติอย่างจริงจังและต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดผลสำเร็จต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาต่อไป
- ควรมีการประเมินความพึงพอใจ ต่อการปฏิบัติงานของกลุ่มงานวิชาการ ขึ้นทุกๆปีการศึกษา

ภาคผนวก

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. 2540. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540, ราชกิจจานุเบกษา.
เล่มที่ 114. ตอนที่. หน้า 12. วันที่ 11 ตุลาคม 2540, กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา.
- กระทรวงศึกษาธิการ. 2542. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม
(ฉบับที่ 2)พ.ศ. 2545.กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา.
- กระทรวงศึกษาธิการ. 2545. หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544.กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์
องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).
- กระทรวงศึกษาธิการ. 2546. พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ.
2546 และกฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้า
และพัสดุภัณฑ์(ร.ส.พ.).
- กระทรวงศึกษาธิการ. 2549. ประกาศเจตนารมณ์กระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2549. กรุงเทพฯ :
โรงพิมพ์องค์การการค้าคุรุสภาลาดพร้าว.
- . 2552. หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑.สำนักงาน
คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พิมพ์ครั้งที่ 1 กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุม
สหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด
- กวี เพ็งศรี. 2532. ศึกษาผลการนิเทศภายในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด
พะเยา. พะเยา : สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพะเยา.
- กิติ ตยัคคานนท์. 2549.เทคนิคการสร้างภาวะผู้นำ. พิมพ์ครั้งที่ 10. กรุงเทพฯ : เพลออักษร.
- จันทร์ธานี สงวนนาม. 2551.ทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารสถานศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 2.
กรุงเทพฯ : บั๊ค พอยท์.
- จีระ งอกศิลป์. 2549. ความรู้ความสามารถในด้านการบริหารงานในหน้าที่. ชัยภูมิ
จำเนียร ไชยแสง. 2549. การพัฒนาครูด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
ด้วยกระบวนการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วม. ร้อยเอ็ด : โรงเรียนหนองพอกวิทย.
- ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์. 2552. 80 นวัตกรรมจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ. กรุงเทพฯ :
แดเน็กซ์ อินเตอร์คอร์ปอเรชั่น.
- ชาญชัย อาจิณสมาจาร. 2550. หลักการบริหารการศึกษาและจัดการศึกษา. กรุงเทพฯ : พิมพ์ดี.
- ชาญชัย อาจิณสมาจาร. 2550. ภาวะผู้นำในองค์กร. กรุงเทพฯ : ปัญญาชน.
- ดำรง พงษ์พิมาย. 2534. ปัญหาการดำเนินงานการนิเทศภายในโรงเรียนมัธยมศึกษา กรมสามัญ
ศึกษา เขตการศึกษา 9. การศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม. มหาสารคาม :
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ลือชัย พระแก้ว. 2532. การปฏิบัติงานการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา
สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 8. การศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม. มหาสารคาม :
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- วชิรา วงษ์เพ็ญ. 2539. การศึกษาการนิเทศภายใน โรงเรียนในโครงการขยายโอกาสทาง
การศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ.
การศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

สารบัญ

	หน้า
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 หลักการและเหตุผล	1
1.2 วัตถุประสงค์	1
1.3 ขอบเขตการศึกษา	1
1.4 ระยะเวลาในการศึกษา	1
1.5 ผลที่คาดว่าจะได้รับ	1
1.6 นิยามศัพท์เฉพาะ	2
บทที่ 2 เอกสารที่เกี่ยวข้อง	3
2.1 แนวคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษา	3
2.2 ความหมายของการนิเทศการศึกษา	4
2.3 จุดมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษา	6
2.4 หลักการนิเทศการศึกษา	7
2.5 ความหมายของการนิเทศภายในโรงเรียน	9
2.6 ความสำคัญของการนิเทศภายในโรงเรียน	9
2.7 หลักการนิเทศภายในโรงเรียน	10
2.8 กิจกรรมการนิเทศภายในโรงเรียน	12
2.9 เทคนิคการนิเทศภายในโรงเรียน	16
2.10 การนิเทศภายในของผู้บริหารโรงเรียน	18
2.11 ด้านการจัดการเรียนการสอน	22
2.12 ด้านการประเมินผลการสอน	25
2.13 ด้านการพัฒนาบุคลากร	27
2.14.งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	30
บทที่ 3 วิธีการดำเนินการ	31
3.1 วิธีการศึกษา	31
3.2 ขั้นตอนการดำเนินงาน	32
บทที่ 4 ผลการดำเนินงาน	33
บทที่ 5 สรุปผลการศึกษา	40
5.1 สรุปผล	40
5.2 อภิปรายผล	47
5.3 ข้อเสนอแนะ	47
บรรณานุกรม	48

ภาคผนวก 49

- โครงการ/กิจกรรม/แผนการนิเทศ/ปฏิทินการนิเทศ
- คำสั่งโรงเรียน
- หนังสือขอความร่วมมือจากผู้เกี่ยวข้อง

ภาคผนวก 49

- รายงานการประชุมวางแผนการดำเนินงานนิเทศภายใน
- สรุปค่าใช้จ่ายของโครงการ/กิจกรรม
- แบบสอบถาม
- ภาพประกอบ

คำนำ

การนิเทศภายในจัดทำขึ้นเพื่อแนวทางการนิเทศในโรงเรียน ด้วยความร่วมมือของครูทุกคน จึงเป็นเครื่องมือสำคัญอย่างหนึ่งของการบริหารโรงเรียน ไปสู่ความสำเร็จและครูก็จะเกิดความมั่นใจ มีกำลังใจ มีความภาคภูมิใจที่ประสบผลสำเร็จในการปฏิบัติงาน ทำให้เกิดการพัฒนาปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง และเกิดการพัฒนาที่ถาวร ดังคำกล่าวที่ว่า “การจัดการที่ดีเป็นกุญแจสำคัญ นำไปสู่ความสำเร็จขององค์กร การนิเทศนำไปสู่การจัดการที่ดี”

ขอขอบคุณทุกท่านที่ได้ช่วยกันจัดทำแผนนิเทศภายใน และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้นำไปสู่การปฏิบัติอย่างจริงจังและต่อเนื่อง เพื่อเกิดผลสำเร็จต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาต่อไป

กลุ่มงานบริหารวิชาการ
29 สิงหาคม 2561